



# ADORAMUS TE

časopis o duchovnej hudbe

Pre Hudobnú sekciu  
Liturgickej komisie  
Konferencie biskupov Slovenska  
v spolupráci  
s Ústavom hudobného umenia, vedy a sakrálnej hudby  
vydáva  
Liturgická komisia Spišskej diecézy

Vychádza štvrtročne

Predseda redakčnej rady  
J. E. Mons. Andrej Imrich, biskup  
zodpovedný za posvätnú hudbu v LK KBS  
Zodpovedný redaktor:  
Doc. ThDr. Lic. Rastislav Adamko, PhD.  
Zástupca zodpovedného redaktora:  
Prof. PhDr. ThDr. Amantius Akimjak, PhD.  
tajomník Hudobnej sekcie LK KBS

Redakčná rada:  
Doc. PaedDr. ThDr. P. Ambróz Martin Štrbák, O.Praem. PhD.  
PaedDr. Mgr. art. Zuzana Zahradníková, PhD.  
PaedDr. Mgr. art. Mário Sedlár, PhD.  
ThDr. Vlastimil Dufka, SJ, PhD.  
Mgr. Rastislav Podpera, PhD.  
Doc. Dr. Ján Veľbacký, ArtD.  
PaedDr. Janka Bednáriková, PhD.  
Mgr. Júlia Pokludová, PhD.  
Mgr. art. Stanislav Šurin  
Mgr. Matej Bartoš

Adresa redakcie:  
Ústav hudobného umenia, vedy a sakrálnej hudby  
PdF KU v Ružomberku  
Nám. A. Hlinku 56/1  
034 01 Ružomberok  
tel./fax: +421 44/4320961  
mobil: +421 908/619482  
e-mail: rastislav.adamko@ku.sk

Distribúcia a prijímanie objednávok:  
Liturgická komisia Spišskej diecézy  
053 02 Spišský Hrhov, Klčov, č. 27  
tel.: +421 53/459 24 96, fax: +421 53/459 91 38  
mobil: +421 905/494370  
e-mail: amo@stonline.sk

Príspevky na časopis možno zasielať na  
č. účtu: 0520988040/0900  
Konšt. symbol 0308  
Slovenská sporiteľňa Levoča

Tlač:  
MTM Levoča, Nám. Majstra Pavla 54  
053 01 Levoča,  
Redakcia si vyhradzuje právo na úpravy rukopisov.  
Zaslané príspevky nevraciam.

Cena jedného čísla: 2 €  
Ročné predplatné: 8 €  
EV 3467/09

ISSN 1335-3292

Podávanie novinových zásielok povolené  
pod číslom 021288611 SS PPS Košice 12

## OBSAH 4/2011

Fejtón na úvod  
*Intorudctory sketch*  
MATEJ BARTOŠ ..... 2

Spevníky duchovných piesní Štefana Janovčíka (2)  
*Hymnals by Štefan Janovčík (2)*  
JANA HADRYOVÁ ..... 3

Živý gregorián  
*Gregorian alive*  
LÁSZLÓ DOBSZAY ..... 19

Nový organ v Musikverein  
*New organ in Musikverein*  
MÁRIA PLŠEKOVÁ ..... 24

Direktórium pre kantorov:  
Pôstne obdobie  
*Directory for cantors:*  
*Lent period*  
RASTISLAV PODPERA ..... 28

Spomienka na Lászlóa Dobszayho  
*Remembrance of László Dobszay*  
DIÁNA MAROSZ ..... 39

RESUMÉ - SUMMARY ..... 40

Titulná strana: Organ v rímskokatolíckom farskom  
Kostole sv. Filipa a Jakuba ml. v Bratislave - Rači  
*Front-page: Organ in Roman-catholic parish Church  
of St. Philip and Jacob in Bratislava - Rača*  
Foto: M. A. Mayer

## Fejtón na úvod

„Čo dnes budem hrať?“ pýta sa sám seba mladý organista, ktorý tri minúty pred začiatkom svätej omše slávnostne v zablatených bagančiach zasadá na organovú lavicu, na miesto vyhradené jemu, ... iba jemu... „Túto nie, táto je dlhá, táto má štyri béčka („nehrozí“), túto ľudia nepoznajú, túto zase nepoznám ja...“ Má tak asi minútu do začiatku. Do úvahy prichádzajú tri „vybrané“. Ale ktorú? Bezradne listuje. Chlapi na chóre sa usmievajú popod fúzy. Dobre vedia, o čo ide. V tom zazvoní zvonec... a do konca rozprávky je ešte strašne ďaleko. Kancionál sa zastaví na piesni č. 249 Podťte duše s radosťou... . „Nie je zlá,“ pomyslí si nachytro umelec a s pátosom položí ruky na klávesy. Chrámom sa ozve majestátne ticho. Stočiť kľúčik motora organu zaberie tak jednu sekundu a už sa tóny nesú. Predohra síce znie, ako keď štartuje cirkulárka a ťažko rozoznať tóninu, ale zvyknutí ľudia sami od seba začínajú spievať. Vedia, že organista je už niekoľko rokov hlasovo indisponovaný a keď nemusí, nespieva. Pri slovách piesne „...s radosťou...“ sa mladík inštinktívne pozrie do svojho „spätneho“ a hneď sa mu niečo nezdá. K oltáru prichádza ako hlavný celebrant nejaký cudzí kňaz a dokonca je oblečený vo fialovom rúchu. Ich farár koncelebruje. Kajúcnou farbou ornátu zažiarí i obličaj nádejného (nájdeného) muzikanta. Popolcová streda je len raz v roku. Ako si pamätať, kedy, keď sa to stále mení? Zároveň si ale sčasti vydýchne. Aspoň nemusí po omši kňazovi vysvetľovať, že on nemôže za to, že pieseň Svätý pôst sa započína je veľmi zle napísaná, že tie noty sa jednoducho nedajú zahrať a že na vine sú ľudia, lebo ju nepoznajú. Pošliapané sebavedomie mu znova nadvihla spomienka na istého pátra, ktorý mu ako začínajúcemu organistovi povedal, že takéto malé kiksy sú akoby okorením bohoslužby. Mexický vzhlád fúzatých chlapov na chóre je zaiste dôkazom jeho hudobného umenia.

Domáci farár v úvode svätej omše predstaví hlavného celebranta, uznávaného odborníka na cirkevnú hudbu. Ten pripomenie veriacim dnešné liturgické slávenie a organistovi telepaticky, že jeho kariéra cirkevného hudobníka sa určitým spôsobom pohne do neznáma. Súboj začína úkonom kajúcnosti. Organista za žiadnu cenu nebude spievať Pane, zmiluj sa. Nerobí to nikdy. Prečo by mal teraz? Po chvíľke ticha sa od sedesu ozve spev. Kňaz spieva modlitbu dňa. Organista nechápe, prečo nie je úkon kajúcnosti. Odpoveď Amen nehrá. Nebude predsa kvíliť tak vysoko, na „géčku.“ Po prvom čítaní kontruje žalmom. Doteraz mlčal, ale aj on má svoju hrdosť. A nie, nedá ten smutný žalm určený na popolcovú stredu. Má svoje práva. Kňaz si nahlas odkašle, keď namiesto responza Zmiluj sa, Pane, lebo sme zhršli z chóru počuť trocha pridusene zaspievaný refrén S radosťou pôjdeme do domu Pánovho. Po žalme sa oči veriacich uprú na chór, odkiaľ sa začnú ozývať naliehajúce hlasy chlapov, snažiac sa presvedčiť organistu, že nasleduje druhé čítanie a že lektor už stojí pri ambóne a netrepežlivo pozerá raz na chór, raz na celebranta, nevediac, čo robiť. Kňaz dá pokyn na čítanie, aby ukončil to liturgické trápenie a prorocky rozmýšľa nad tým, ako predísť zaspievaniu Aleluja namiesto Chvála ti, Kriste. Po druhom čítaní bleskovo organistovi skočí do úsmevu a od oltára začne predpísaný spev. Komu je adresovaný verš pred evanjeliom v znení Nezatvrdzujte dnes svoje srdcia, ale počúvajte Pánov hlas, prednesený s očami upretými na chór chápu aj babky – demokratky v prvých laviciach.

Omša pokračuje ako (ne)obvykle. Organ raz hrá, raz nie. Celebrant gúľa očami všetkými smermi. Najmä počas značenia veriacich popolom, keď nikoho v kostole nezaujima, že už štvrtú pieseň spievajú k vyloženiu Sviatosti oltárnej. Čo sa kňazovi v tej chvíli preháňa hlavou ťažko uhádnuť. Akurát deti v predných lavičkách sa zo seba smejú, kto z nich má na čele podivnejší obrázok „nakreslený“ roztrasenou rukou inak vitálneho kňaza. Organista z chóru neschádza. Ľudia vravia, že jeho značiť netreba. Vraj je poznačený dosť. Celá omša sa nesie v pôstnom duchu. Dokonca až v takom, že starší ľudia s „alzheimerom“ začínajú veriť, že je Veľký piatok. Nečudo. V každej piesni spievajú o hrozných mukách a trýznení Pána Ježiša, až človeku naskakujú zimomriavky.

Na záver bohoslužby sa domáci farár poďakuje vzácnemu hosťovi, v ktorého vlhkých očiach vidno, že v jeho farnosti prežil nezabudnuteľný čas. Samozrejme, po omši nezabudne poďakovať aj pánovi organistovi: „No vidíš, Jožko, že to ide, ak sa chce!“

Matej Bartoš



# SPEVNÍKY DUCHOVNÝCH PIESNÍ ŠTEFANA JANOVČÍKA

JANA HADRYOVÁ

(pokračovanie)

## 3.4 Requiem aeternam

V tom istom roku (1906) spolu so spevníkom vydáva Janovčík ďalší výber, tentokrát ide o pohrebný spevník **Requiem aeternam** (výber zo spevníka *Alleluja. Chváľme Boha, Boha svojho!*).<sup>1</sup> Ďalšie vydania boli v roku 1912 a 1938.<sup>2</sup> Spevník z roku 1906 vyšiel vlastným nákladom autora, tlačou v Tlačiarňi Karola Salvu v Ružomberku. Rozsah je 43 strán, obsah a úvodné slovo chýbajú. Komparáciou spevníkov sme zistili niekoľko zmien. V spevníku *Alleluja* nasleduje po piesni *Libera me* na strane 317 pohrebný obrad dospelých a nedospelých, zatiaľ čo v spevníku *Requiem aeternam* nasleduje za spomínanou piesňou (patriacou do časti obradu konajúceho sa v chráme) *Kyrie eleison*, *Pater noster* a modlitba. Potom nasledujú inštrukcie týkajúce sa časti obradu, ktorý sa koná v dome. V spevníku *Alleluja* táto časť chýba. Ďalšiu časť predstavuje obrad konajúci sa pri dome. Pohrebný obrad dospelých v tejto časti je viac-menej rovnaký v oboch spevníkoch. Spevník *Requiem aeternam* obsahuje po požehnaní navyše modlitby kňaza, v ktorých sa diferencuje, či ide o zomrelého muža alebo ženu. Ďalej nasleduje Žalm 50, ktorý je určený k sprievodu s truhlou. Je uvedený v latinskej i slovenskej jazykovej verzii bez poznámky, či sa má spievať alebo recitovať, nakoľko je bez notového zápisu. V spevníku *Alleluja* sa nachádza len jeho názov a poznámka, že sa má spievať s odkazom na príslušnú stranu, na ktorej je jeho nápev. Nasleduje antifóna určená na spev pri vchádzaní na cintorín, ktorá je spoločná pre oba spevníky. Ide o antifónu *In Paradisum deducant te An-*

*geli, et cum Lazaro quondam paupere vitam habeas sempiternam* (bez notového zápisu), ktorá má slovenskú verziu v spevníku *Requiem aeternam*. Nasledujúca formulka požehnanja spolu s *Kyrie eleison* a *Pater noster* v spevníku *Alleluja* chýba. Pohrebný obrad nedospelých v spevníku *Alleluja* obsahuje odkaz na znotovaný žalm 112 (v latinskej a slovenskej verzii) a na tomto mieste končia inštrukcie k pohrebným obradom. V spevníku *Requiem aeternam* je uvedená len latinská verzia žalmu bez notového zápisu a ďalej nasledujú pokyny na spev pri sprievode, pričom je znovu uvedený žalm 112 a tiež alternatíva – *Laudate Dominum de coelis* (žalm 148) v latinčine. Poslednou časťou, ktorá sa v spevníku *Alleluja* nenachádza je modlitba kňaza spolu s *Kyrie eleison* a *Pater noster* pre obrady konajúce sa pri hrobe.

Nasledujú pohrebné piesne, ktoré sa zhodujú v oboch spevníkoch (č. 281-305). Číslo 306 predstavuje v spevníku *Alleluja* poslednú, a to nenotovanú pieseň *Pane, príjdiž mne na pomoc*, ktorá sa v spevníku *Requiem aeternam* nachádza pod číslom 308, pričom sa tu nachádza osem ďalších piesní, z toho dve sú znotované, ostatné s odkazom na nápev inej piesne. Z neznotovaných piesní sú uvedené dve v maďarskej jazykovej verzii.

Spevník *Requiem aeternam* z roku 1912 nachádzajúci sa v topoľčianskej knižnici Janovčík vydal vlastným nákladom, vytlačený bol v tlačiarňi Jána Páričku, rozsah je 176 strán. Formálne je rozdelený na štyri časti, na začiatku je úvodné slovo autora. Obsah je radený na konci.

V úvode autor podáva dôvody vydania spevníka, ktoré sú viac-menej praktické – oproti vydaniu z roku 1906 je toto vydanie rozšírené a doplnené. Uvádza aj zdroje, ktoré použil pri zostavovaní spevníka, a to: *Rituale*, zbierku pohrebných piesní Radlinského a Ďurjana, Bahéryho *Trúchlivé hlasy*, pohrebný spevník Žaškovského a tiež spevníky v maďarčine. (JANOVCŠIK 1912, s. 4)

Prvá časť obsahuje pokyny pre pohreb dospelého a nedospelého. Od vydania z roku 1906 sa odlišuje notovým záznamom spevov, ktoré sú v tomto bez notácie. V časti pre pohreb dospelého ide o tieto spevy: výzva kňaza *Oremus* a odpoveď *Requiem aeternam dona eis, Domine*, antifóna *Circumdederunt*

<sup>1</sup> Spevník sa nachádza v Univerzitnej knižnici v Bratislave pod signatúrou SG 4457.

<sup>2</sup> Vydanie z roku 1912 sa nachádza v Univerzitnej knižnici v Bratislave pod signatúrou SE 504, pričom je v poznámke uvedený počet strán 76, vo farskej knižnici v Topoľčanoch pod signatúrou HU-13 a vo vedeckej knižnici Kňazského seminára biskupa Jána Vojtaššáka - Spišská Kapitula pod signatúrou LI 0904. S údajom o počte strán 173 sa vydanie z roku 1912 nachádza v Slovenskej národnej knižnici v Martine pod signatúrou MS SD 599 a MS SD 602 a v Univerzitnej knižnici v Bratislava pod signatúrou SE 502. Imprimatur pre vydanie z roku 1912 i 1938 je rovnaké: Nihil obstat. Zakameno-Klin, 9. Augusti 1912. Josephus Vojticek m. p., censor. No. 1720. Imprimatur. Scepusii die 13 Augusti 1912. Ferdinandus Fertsek m. p., Vicarius Gen. Eppalis.

me spolu so žalmom 94, *Benedictus*, *Kyrie eleison* a *Pater noster* spolu s výzvami kňaza a odpoveďami ľudu, antifóna *Michael, Praepositus paradisi, quiem honorificant Angelorum cives*. Ďalej je to žalm 50 v slovenskej i latinskej verzii a s troma rôznymi nápevmi, z ktorých ani jeden nie je totožný s nápevom uvedenom v spevníku *Alleluja* (Notová ukážka č. 3, 4); iná pieseň určená, podobne ako žalm 50, k pohrebnému sprievodu (*Miserere mei Deus*); antifóna *In Paradisum deducant te Angeli, et cum Lazaro quondam paupere vitam habeas sempiternam* spolu so žalmom 129. Nasleduje päť znotovaných piesní určených k spevu pri hrobe: *Chladné telo pochovajme, Do hrobu smutného, Malá čiastka zeme* (nachádza sa aj vo vydaní z roku 1906 s rovnakou melódiou), *Rozžehnajme sa s tým telom* (nachádza sa aj vo vydaní z roku 1906 s rovnakou melódiou) a *Tu tvoje miesto*. Spev *Libera me* je v oboch vydaniach (1906 a 1912) rôznych (Notová ukážka, č. 5, 6), spoločný je len nápev v slovenskej verzii. Ďalej je znotovaný spev kňaza a odpoveď *Ego sum resurrectio*.

Časť obradov pre pohreb nedospelého obsahuje znotovaný žalm 112 a ďalšie odpovede kňaza a ľudu. Nasledujú dve piesne určené k spevu pri hrobe: *Už ideš do hrobu* (vo vydaní z roku 1906 sa nachádza s odkazom na príslušnú melódiu) s vlastnou melódiou a *Kvietok, nad nímž tu plačete* – znotovaná, vo vydaní z roku 1906 sa nenachádza.

Druhú časť tvorí oficium za zomrelých, a to za zomrelého v deň pohrebu a na deň všetkých verných zosnulých. Táto časť je nenotovaná, v predchádzajúcom vydaní sa neuvádza.

Tretia časť obsahuje piesne, ktoré je možné použiť pri pohrebných obradoch a sú tematicky rozdelené na piesne *nad nemluvniatkom, nad dieťaťom, nad žiakom, nad mládencom, pannou, nad manželmi, nad kňazom, nad učiteľom, nad vdovou, nad starcom, nad starenkou, nad dlho bytším chorým, nad náhlo zomrelým, nad biednym človekom, o každom stave, všeobecné* (JANOVCSIK 1912, s. 174). Oproti vydaniu z roku 1906 je spevník rozšírený o 68 nových znotovaných piesní. Spoločných je celkom 28 piesní. Tri piesne nachádzajúce sa v prvom vydaní už v druhom zaradené nie sú. Okrem piesní v slovenčine obsahuje spevník aj piesne v maďarčine, oproti prvému vydaniu je pridaných 13 piesní, jedna je spoločná pre obe vydania a jedna z prvého vydania sa do druhého nedostala.

Notový zápis všetkých piesní je v jednohlasnej faktúre s presným metrickým zadelením okrem antifón, žalmov a odpovedí v prvej časti spevníka. Tu ide o chorálový zápis.

Štvrtá časť obsahuje modlitby, ktoré sa používali pri pohreboch a pohrebné reči, ktoré sú trojaké – pri pohrebe dieťaťa, dospelého a manžela. Za nimi na-

sleduje pobožnosť za zomrelých. Predposledná kapitola štvrtej časti spevníka je venovaná praktickým radám nielen k samotnému pohrebu, ale autor svoje usmernenie rozširuje na udalosť úmrtia vo všeobecnosti.<sup>3</sup> V poslednej kapitole tejto časti obracia autor svoju pozornosť na organistov a zdôrazňuje dôležitosť svedomitej prípravy na slávenie liturgie. Táto je rozšírením oproti prvému vydaniu.

V roku 1938, teda po smrti Janovčíka, vyšlo ďalšie vydanie spevníka *Requiem aeternam*, toto vydanie pripravil Andrej Hlinka. Zostavovateľ označil vydanie za obnovené a prispôbené novému *Ritualu*. Komparácia vydaní spevníka *Requiem aeternam* z roku 1912 a 1938 ukázala, že vydania sa od seba líšia v minimálnej miere. Do novšieho vydania vložil Hlinka štyri modlitby, z toho dve maďarské. Ďalšia odlišnosť sa týka časti s maďarskými piesňami, ktorá v Hlinkovom vydaní chýba, a tiež je vynechané záverečné slovo a pieseň *Pane, príjdiš mne na pomoc*. Vydania sa od seba líšia aj drobnými jazykovými zmenami.

Notová ukážka č. 3 – Príklad troch nápevov žalmu 50 v spevníku *Alleluja. Chváľme Boha, Boha svojho!* z roku 1906

I.



1. Mi se se re re me i, De us,  
Smi-luj sa na do mnou Bo že,  
secundum magnam misericor di am Tu am.  
podľa veľikého milosrden stva Tvo je ho.

II.



1. Mi se se re re me i, De us,  
Smi-luj sa na do mnou Bo že,  
secundum magnam misericor di am Tu am.  
podľa veľikého milosrden stva Tvo je ho.

<sup>3</sup> „Keď smrť niekoho zastihne, oznámi to v obci hlas zvonu a najbližšia rodina postará sa o pohreb. ... Prv, nežli by bolo odumretie do štátnej matriky naznačené, kňaz mŕtvoľu pochovať nesmie. ... Mŕtve telo oblečú do čistého rúcha, položia do truhly umrlčej, a zakryjú ju bielou plachtou, okolo truhly pokladú zažnuté sviece. ... Útraty pohrebné znáša rodina, jestli ale zomrelý bol chudobný a rodiny nemal, mŕtvoľa sa na obecné útraty pochovať má.“ (JANOVCSIK 1912, s. 156-157).



III.

1. Mi = se = re = re me = i, De = us,  
Smi = luj sa na - do mnou Bo = že,  
secundum magnam miseri = cor = di = am Tu = am.  
podľa veľikého milo = sr = den = stva Tvoje = ho.

Notová ukážka č. 4 – Príklad na nápev žalmu 50 v spevníku *Requiem aeternam* z roku 1912 (totožný s nápevom vo vydaní z roku 1938)

Mi - se - rere me - i, Dei - us,  
Smi luj sa nado mnou Bo - že  
secundum magnam misericor-diam Tu - am.  
podľa veľikého milosrdenstva Tvo - je - ho.

Notová ukážka č. 5 – Príklad na nápev spevu *Libera me* v spevníku *Requiem aeternam* z roku 1906 (zhodný s nápevom v spevníku *Alleluja. Chváľme Boha, Boha svojho!* z roku 1938)

Li-be-ra me Do-mi-ne de mor te ae-

Notová ukážka č. 6 – Príklad na nápev spevu *Libera me* v spevníku *Requiem aeternam* z roku 1912 (zhodný s nápevom vo vydaní z roku 1938)

Li - be - ra me, Dó - - mi - ne, \* de

### 3.5 Malé Alleluja

V roku 1908<sup>4</sup> venoval Janovčík svoju pozornosť opäť deťom, a to vydaním spevníka **Malé Alleluja**, ktorý je venovaný *katolíckym školským dieťom*. Ďalšie vydania boli v rokoch 1915, 1916, 1917, 1920, 1921, 1923, 1924, 1925, 1928, 1934, 1935, 1936, 1937, 1938, 1939, 1941, 1943 a 1948.<sup>5</sup> Vydanie z roku 1935<sup>6</sup>

<sup>4</sup> Vydanie z roku 1908 figuruje v on-line katalógu Slovenských knižníc bez signatúry. ([https://www.kis3g.sk/cgi-bin/gw\\_48\\_1\\_3/chameleon](https://www.kis3g.sk/cgi-bin/gw_48_1_3/chameleon))

<sup>5</sup> Vydania z roku 1915, 1916, 1925, 1928, 1934, 1938, 1939, 1943 a 1948 sa nachádzajú v Slovenskej národnej knižnici v Martine. Vydania z roku 1917, 1920, 1921, 1923, 1924 sa nachádzajú v Univerzitnej knižnici v Bratislave. Vydanie z roku 1937 uvádza Trnavský v bibliografii k JKS. Vydanie z roku 1941 sa nachádza v osobnom vlastníctve Mgr. Petra Dvorského.

<sup>6</sup> Publikácia sa nachádza v Slovenskej národnej knižnici v Martine pod signatúrou snkSE 8845 D1. Nihil obstat. Jozef Höhr m. p. N. r. 16681/1926. Imprimatur. Scepusii, die 26. Augusti 1926. Joannes m. p., Eppus.

vyšlo tlačou a nákladom kníhtlačiarkeho spolku LEV v počte 10000 kusov, má 350 strán. Z obsahu, ktorý je pripojený na konci, spolu s abecedným zoznamom piesní, sa dozvedáme, že kniha je rozdelená na modlitbovú a piesňovú časť. Ide o nenotovaný spevník.

Modlitbová časť je tematicky rozdelená na deväť kapitol s názvami podľa typu modlitieb: I. *Modlitby každodenné*, II. *Pri službách božích*, III. *Pristupovanie k sv. Svätostiam*, IV. *K Ježišu Kristu*, V. *K bl. Panne Marii*, VI. *K Svätým*, VII. *Cez cirkevný rok*, VIII. *V rozličných potrebách*. Deviatu kapitolu tvoria večery (JANOVCŠIK, Š. 1935, s. 341-342).

Vydanie z roku 1941 má na prednej strane dôležitú poznámku: „S povolením biskupského úradu vo Spiši a prispôsobené Jednotnému kat. spevníku“ (JANOVCŠIK, Š. 1941). V obsahu sú pri abecednom zozname piesní okrem čísel piesní tohto spevníka uvedené aj čísla piesní JKS, čo je tiež v úvode vysvetlené: „Čísla piesní v zátvorkách označujú čísla Jedn. spevníka.“ (JANOVCŠIK, Š. 1941) Je nanajvýš zaujímavé, že od vydania Trnavského Jednotného katolíckeho spevníka v roku 1937 bolo minimálne sedem vydaní publikácie *Malé Alleluja*, čo svedčí prinajmenšom o jej veľkom úspechu. Vydanie z roku 1941 sa od vydania z roku 1935 líši drobnými zmenami. V modlitbovej časti ide o rozšírenie, teda autor tu zahrnul nové modlitby – Zasvätenie ľuds. pokolenia Bož. Srdcu, Litánie o sv. Jozefovi. Nachádzame tu aj zaujímavú časť, ktorá hovorí o *Spolku kresťanskej strízelivosti*.<sup>7</sup> Spolok je akoby nadstavbou *Spolku nádejného*, o ktorom sa autor zmieňuje v spevníku *Ježiš, priateľ dieťok*. V spevníkovej časti sa objavujú piesne, ktoré v roku 1935 neboli publikované, ide o 65 piesní, ale platí to aj opačne, to znamená, že vo vydaní z roku 1935 sa nachádzajú piesne, ktoré sa do Hlinkovho vydania nedostali, ide o 49 piesní. Tiež tu nachádzame jazykové úpravy.

### 3.6 Spevníček Alleluja

V roku 1908 opäť vychádza dielo určené deťom, ide o **Spevníček Alleluja**. Ďalšie vydanie bolo v roku 1922.<sup>8</sup> Vydanie z roku 1908 vydal Janovčík

<sup>7</sup> „Nie je nepravosti, ktorá by človeka tak náramne jako pred Bohom i pred ľuďmi zohavila, jako opilstvo a zas nielo nápoja, ktorá by tak hroznú nepravosti opilstva rozmnožoval, jako je pálené (špiritus, borovička, slivovica, rum atď.) Preto založené sú na mnohých miestach spolky kresťanskej strízelivosti, v ktorých údovia nielen že sľubujú, pálených nápojov na istý čas (rok, dva) alebo i do smrti sa zdržovať, ale spolu i prisľúbia, že slovom i skutkom i vlastným príkladom spolok kresť. strízelivosti napomáhať, t. j. ľud zvlášte ale takých, ktorí sú k opilstvu oddaní, k strízelivosti a k vstúpeniu do tohoto spolku privádzať budú.“ (JANOVCŠIK 1941, s. 157)

<sup>8</sup> Vydanie z roku 1908 sa nachádza v Slovenskej národnej knižnici v Martine pod signatúrou MS SE 83 a v Univerzitnej knižnici v Bratislave. Vydanie z roku 1922 sa nachádza v Slo-

vlastným nákladom, tlačou spoločnosti Stephaneum v Budapešti. Rozsah je 103 strán. Ide o výber zo spevníka *Alleluja* určený pre deti k sv. omšiam mimo nediel. Obsah je zaradený na konci publikácie, štruktúra je jednoduchá – päť kapitol s popisom, k čomu sú piesne určené, pričom názvy piesní nie sú uvádzané.

Prvá kapitola zahŕňa 36 „cezročných“ piesní, pričom ich autor rozdeľuje na tri rôzne týždne, aby sa neopakovali. Na každý deň od pondelka do soboty sú vyčlenené dve piesne, prvá z nich je vždy na začiatok sv. omše, druhá na sv. prijímanie. V piatok sú zaradené piesne k menu Ježišovmu a k Božskému srdcu, v sobotu k Panne Márii. Piesne prvého týždňa sú zapísané v jednodhlasnej faktúre, tónina je durová, okrem dvoch prípadov. Takt je 3/4, 4/4 a v jednom prípade 3/2. Piesne druhého týždňa sú tiež znotované, okrem jednej, ktorá obsahuje odkaz na príslušnú melódiu. Tónina je podobne, ako v prvom týždni prevažne durová, tak 3/4, 4/4 a 3/2. Piesne tretieho týždňa obsahujú notované i nenotované piesne, tónina je durová, tak 3/4 a 4/4.

Druhá kapitola zahŕňa piesne k Vianociam, je ich 13 a sú rozdelené na jeden týždeň od pondelka do soboty. Okrem pondelka, kde sú uvedené tri piesne, sú na každý deň dve. Väčšina piesní má samostatnú melódiu. Pohybujú sa v durovej tónine a 2/4, 3/4 a 4/4 takte.

Tretiu kapitolu tvorí 12 pôstnych piesní. Opäť sú na každý deň v týždni dve piesne, pričom v piatok sú obe piesne s tematikou kríža. Štvrtina piesní je v molovej tónine, takt je 3/4 a 4/4.

Štvrtá kapitola je venovaná piesňam za zomrelých. Je ich celkom 11, v prevažne molovej tónine a 3/4 a 4/4 takte. Za nimi nasleduje žalm 50 uvedený v slovenčine a bez melódie.

Posledná, piata kapitola obsahuje 3 piesne k vystaveniu Sviatosti oltárnej, z toho sú dve s melódiou. Tónina je durová, takt 4/4.

### 3.7 Kostolník v katolíckom chráme

Okruh tých, ktorým Janovčík venuje pozornosť vydávaním svojich diel sa v roku 1910 rozšíril. Vychádza nevšedné dielo s názvom **Kostolník v katolíckom chráme**. V rade jeho publikácií zaujíma *Kostolník v katolíckom chráme* zvláštne miesto. Venoval ju kostolníkom, organistom a tým, ktorí sa podieľajú na dôstojnom slávení liturgie. Publikácia bola vydaná v rokoch 1910 a 1911<sup>9</sup> tlačou F. Klimeša

venskej národnej knižnici a v Univerzitetnej knižnici v Bratislave. Imprimatur a nihil obstat chýba, avšak z dôvodu, že ide o výber zo spevníka *Alleluja*, sú platné údaje z neho.

<sup>9</sup> Obe vydania sa nachádzajú v Diecéznej historickej knižnici biskupa Dr. Štefana Moysesova v Kláštore pod Znievom, pričom vydanie z roku 1911 sa nachádza aj v Slovenskej národnej kniž-

v Liptovskom Mikuláši. Vydanie z roku 1911 tvoria dve samostatné knihy. Prvá má 124 strán. Na začiatku sa autor prihovára v *Predmluve*, na konci je obsah a má poučný charakter. Je rozdelená na štrnásť oddielov.

Z *Predmluvy* sa dozvedáme dôvod vydania diela: „Nejeden so zadivením povie: ‘Knižka pre kostolníka? Nuž i pre toho sa odborná kniha vydáva?’ Jakoby nie, keď terajšie časy od každého, ktorý nejakú službu zastupuje, istá kvalifikácia sa požaduje, prečo by tedy kostolník mal výnimku činiť, ktorý práve je povolaný v chráme Bohu Najvyššiemu vysluhovať! A v pravde, aby služby božie správne sa odbavovali, aby snád' kňaz pod službami božími nemusel kostolníka ustavične upozorňovať a často mu to isté opakovať, potrebná je nejaká rukoväť, z ktorej by sa to naučiť a častejšie si to prečítať mohol“ (JANOVCŠIK 1911, *Predmluva*).

V závere *Predmluvy* autor predstavuje pramene, z ktorých čerpal pri zostavovaní publikácie. Sú to: *Missale Romanum*, *Rituale*, *Kozma Liturgica*, *Müller Theologia Moralis III.*, *Radlinského Nábožné Výlevy* a ďalšie, o ktorých sa nezmieňuje. Druhá samostatná časť tejto publikácie je spevníková. Ide o nenotovaný spevník *Alleluja, chváľme Boha, Boha svojho* z roku 1910. Obsah je pripojený na konci.

### 3.8 Alleluja, kniha modlitebná, poučná a spevácka s notami (nápevami) pre katolíckeho kresťana

Ďalšou publikáciou v rade Janovčíkových diel je **Alleluja, kniha modlitebná, poučná a spevácka s notami (nápevami) pre katolíckeho kresťana**. Ide o modlitebnú knihu, ktorá bola prvýkrát vydaná pred rokom 1912. Ďalšie vydania vyšli v rokoch 1912, 1913, 1917, 1920, 1925, 1927 a 1931.<sup>10</sup> Vydanie z roku 1912 označuje sám autor ako opravené a zväčšené. Vyšlo vlastným nákladom tlačou v tlačiarňi Jána Páricku v Ružomberku. Kniha má 224 strán.

Obsah je zaradený na začiatku. Z neho sa dozvedáme, že kniha je venovaná trom oblastiam – modlitbe, sviatostiam a pobožnostiam. Pri modlitbe autor podáva opäť praktické rady - ako sa modliť, čo sa modliť a kedy sa modliť. Pripája rannú a večernú modlitbu a modlitby na každý deň.

nici v Martine a Univerzitetnej knižnici v Bratislave. Nihil obstat. Signatum Batizfalvae 4. Sept. 1910. Edmundus Schürger m. p., censor. Nr. 1901. Imprimatur. Szepeshely, die 8. Septembris 1910. Ferdinandus Fertsek m. p., Vicarius Gen. Eppalis.

<sup>10</sup> Vydania sa nachádzajú v Slovenskej národnej knižnici v Martine, vydanie z roku 1912 pod signatúrou MS SD 2058, pričom vydania z roku 1917 a 1920 sa nachádzajú aj v Univerzitetnej knižnici v Bratislave. Nihil obstat. Scopusii, die 15. Aprilis 1912. Dr. Joannes Jurik, censor. No. 842. Imprimatur. Scopusii, die 16. Aprilis 1912. Alexander m. p., Eppus.



Vydanie z roku 1917 označil autor tiež ako opravené a zväčšené. Od vydania z roku 1912 sa líši stavbou. Kým predtým šlo o nenotovanú knihu, do tohto vydania bola pridaná piesňová časť. Modlitbová časť ostala takmer nezmenená. Kniha má teda aj dva obsahy – samostatné pre piesňovú i modlitbovú časť, zaradené vždy na začiatku časti. Obsah piesňovej časti je štruktúrovaný rovnako, ako obsah spevníka *Alleluja, chváľme Boha, Boha svojho* z roku 1906, teda najprv tematické rozdelenie piesní podľa príslušnosti k časti sv. omše a potom abecedný zoznam. Piesňová časť predstavuje akoby samostatnú knihu, pretože má samostatné číslovanie. Ide o revídovanú verziu spevníka *Alleluja, chváľme Boha, Boha svojho* z roku 1906. Jedenásťročný odstup priniesol zmeny, ktoré súvisia s úpravou textov, vynechaním niektorých piesní alebo zaradením nových.

### 3.9 Stredné Alleluja

V roku 1914 vydal Janovčík spevník **Stredné Alleluja**.<sup>11</sup> Vyšiel jeho vlastným nákladom tlačou v Tlačiarne Jána Páričku v Ružomberku. Ďalšie vydania boli v rokoch 1917, 1920, 1922, 1928, 1931, 1934, 1935, 1937, 1938 a 1941.<sup>12</sup> Vydanie z roku 1914 má 468 strán. Kniha je opäť rozdelená na modlitbovú a spevníkovú časť, pričom ide o nenotovaný spevník. Modlitbová časť obsahuje najrôznejšie modlitby používané cez celý liturgický rok, rôzne pobožnosti a v závere sú pripojené večery. Na konci je obsah a abecedný zoznam piesní.

Spevníková časť je rozdelená na štyri tematické celky, ktorých názvy určujú, kedy sa piesne z daného celku majú spievať. Ide o tieto celky:

I. *Na každý deň*: ranná pieseň; *Veni Sancte a Te Deum* v slovenčine a latinčine; *Teba Boha chválime*; *K vystavenej prevel. Sviatosti Oltárnej* – 4 piesne; *Na koniec služieb Božích* – 6, z toho 3 na nedele a sviatky a 3 k Panne Márii; *pred kázňou, po kázni a pri kropení ľudu svätenou vodou* – odkaz na stranu; *k sv. omši* – 17; *K najsv. Trojici Božej* – 4; *K najsv. menu Ježiš* – 8; *K Duchu Svätému* – 1; *K prev. Sviatosti Oltárnej* – 23; *K najsl. Srdcu Ježiša Krista* – 4; *K blahoslavenej Panne Marii* –

33; *K svätým* – 26; *Na posväcenia chrámu* – 1.

II. *Na Cirkevný rok: v advente* – 19; *na vianoce* – 44, z toho: *k sv. Štefanovi* – 1, v posledný večer v roku – 2, *na Nový rok* – 2, *na Tri krále* – 1, *na deň najsl. mena Ježiš* – odkaz na príslušné piesne. ; *v pôste* – 35; *na Veľkú noc* – 10; *na deň sv. Marka k žehnaniu ozimín* – 1; *na nanebevstúpenie Krista Pána* – 2; *na Svätého Ducha* – 2.

III. *Príležitostné* – 6

IV. *Za zomrelých*: 18 piesní k sv. omši; v pohrebnom obrade – 5 piesní pri vkladaní rakvy do hrobu; pri hrobe nedospelého – 2 piesne; pohrebné piesne – 9.

### 3.10 Pobožnosť v čas vojny

Fenomén prvej svetovej vojny sa nemohol neodraziť aj vo vydavateľskej oblasti. Janovčík reaguje na vypuknutie vojny publikáciou **Pobožnosť v čas vojny**. Dielo vyšlo v roku 1915<sup>13</sup> vlastným nákladom autora, v tlači Tlačiarne Jána Páričku v Ružomberku. Rozsah je 17 strán. Útľe dielko obsahuje celkom šesť modlitieb, ktoré sú aktuálne práve v čase vojny: *Modlitba za pokoj*, *Modlitba veriacich*, *Modlitba za nášho príbuzného na bojišti*, *Modlitba za zomrelého bojovníka*, *Modlitba vojaka v čas vojny* a *Modlitba zomierajúcich*. Okrem modlitieb obsahuje modlitebník aj kapitoly *Múdre slovo tiahnuceho hrdinovi do boja*, *Nemocný vojak (rozjímanie)*, *Potešiteľné výroky z písma a z výrokov svätých*, *Nábožné vzdychy s odpustkami spojené* a na konci knižočky je zaradená pieseň *Ó, Bože, ktorý sa vždycky smiluješ*. Pieseň je nenotovaná, má štyri slohy a na jej konci je odkaz na nápev zo spevníka *Alleluja*.

Hoci má toto dielo praktický význam, nemôžeme neupriamiť pozornosť na fakt, že má istý ideologický podtón v zmysle obhajoby vojny. Dokazuje to časť *Múdre slovo tiahnuceho hrdinovi do boja*: „Tvoja vlasť, tvoj kráľ ťa volá do boja. Naša vlasť je v nebezpečenstve a potrebuje i tvoje silné rameno k jej obráteniu, aby sme k víťazstvu došli. Smelo v mene Božom tiahni do boja. Však ale najprv očisti dušu svoju od hriechov a prijmi do srdca svojho Telo Ježiša Krista, on ťa posilní v boji; však ale bedli i na to abys do hriechov znovu neupadnul ...“ (JANOVČSIK 1915, s. 10). Samotná myšlienka obetovania sa nie je vo svojej podstate zlá, avšak v spojitosti s vojnou je nezlúčiteľná. Kvôli tomu sa Janovčík dostal do sporu s tými, ktorí vojnu neprijímali.

<sup>11</sup> Vydanie sa nachádza v Slovenskej národnej knižnici v Martine pod signatúrou MS SD 2056. Nihil obstat. Scepussii, die 15. Aprilis 1912. Dr. Joannes Jurik, censor. No. 842. Imprimatur. Scepussii, die 16. Aprilis 1912. Alexander m. p., Eppus.

<sup>12</sup> Vydanie z roku 1917 uvádza on-line katalóg Slovenských knižníc ([https://www.kis3g.sk/cgi-bin/gw\\_48\\_1\\_3/chameleon](https://www.kis3g.sk/cgi-bin/gw_48_1_3/chameleon)) so signatúrou SKK SR-M SSV. Vydania z roku 1920 a 1922 sa nachádzajú v Univerzitetnej knižnici v Bratislave, vydania z rokov 1928, 1931, 1934, 1938 a 1941 v Slovenskej národnej knižnici v Martine, vydanie z roku 1928 v Knižnici kňazského seminára sv. Františka Xaverského v Badíne, vydania z roku 1935 a 1937 figurujú v on-line katalógu Slovenských knižníc ([https://www.kis3g.sk/cgi-bin/gw\\_48\\_1\\_3/chameleon](https://www.kis3g.sk/cgi-bin/gw_48_1_3/chameleon)), pričom v prvom prípade je pod signatúrou SKK SR-M Prameň: J. Potúček: *Súpis sl. nenotovaných spevníkov 1585-1965*, s. 97.

<sup>13</sup> Publikácia sa nachádza v Slovenskej národnej knižnici pod signatúrou MS SE 589/1. Nihil obstat. Scepussii, die 5 Octobris 1915. Petrus Wjecha m. p. E C. Scep Can. Censor Dioec. Nr. 1247 1915. Imprimatur. Scepussii, die 7. Octobris 1915. Ferdinandus Fertsek, m. p. Vicarius Gen. Eppalis.

### 3.11 Ruža duchovná

V tom istom roku k sérii modlitebníkov pripája Janovčík modlitebník s názvom **Ruža duchovná**. Dielo vyšlo prvýkrát v roku 1915<sup>14</sup> vlastným nákladom autora v Tlačiarňi Jána Páričku v Ružomberku v počte 15000 výtlačkov. Ďalšie vydania sú z rokov 1923 a 1944.<sup>15</sup> Rozsah je 192 strán.

### 3.12 „Alleluja“ Kancionál. Kniha pre organistov

Rok 1917 konečne priniesol vydanie ústredného Janovčíkovho diela, ktorým je **„Alleluja“ Kancionál. Kniha pre organistov**.<sup>16</sup> Dielo vychádza k treťiemu vydaniu spevníka *Alleluja. Chváľme Boha, Boha svojho!* (1906, 1910, 1913). Druhé vydanie bolo v roku 1936.<sup>17</sup> Prvé vydanie má rozsah 132 strán. Za úvodným slovom nasleduje obsah, ktorý je štruktúrovaný podobne ako v predchádzajúcich spevníkoch, teda piesne k jednotlivých častiam sv. omše spolu s názvami piesní, za nimi nasledujú piesne podľa liturgického obdobia, večery a piesne za zomrelých. Za obsahom začína vlastná časť spevníka a na jeho konci pripája autor kapitolu o cirkevnom speve.

Janovčík si veľmi dobre uvedomoval potrebu spevníka, ktorý by mal celonárodný charakter. Situácia na poli liturgickej hudby ukazovala nejednotnosť spevov, keďže existovalo v tom čase množstvo spevníkov, ktoré mali, žiaľ, iba lokálny význam. Janovčík dobre poznal princípy, ktoré by bolo v prípade tvorby takéhoto spevníka, nevyhnutné zachovať. Išlo predovšetkým o princíp zachovania obľúbených piesní. Na to, aby sa spevník ujal v širších významoch, musel obsahovať to, čo je veriacim známe a blízke. Mal teda vychádzať z praxe. V úvodnom slove autor podrobne rozoberá zásady zostavovania spevníka. Ide o tieto zásady:

1. *úplnosť* – zdôrazňuje potrebu piesní ku každej z častí sv. omše i liturgického obdobia, a to viacero v každej časti, aby sa predišlo jednotvárnosti, avšak ani opačný extrém, teda zbytočne veľa piesní, nie je dobré.

<sup>14</sup> Vydanie z roku 1915 sa nachádza v Slovenskej národnej knižnici pod signatúrou MS SE 561 a v Univerzitetnej knižnici v Bratislave. Nihil obstat. Signatum Batizfalvae 2-a Maii 1915. Edmundus Schürger m. p. Censor dioecesanus. Nr. 526. Imprimatur. Szepeshely die 6. Maii 1915. Ferdinandus Fertsek m. p. Vicarius Gen. Eppalis.

<sup>15</sup> Vydania sa nachádzajú v Slovenskej národnej knižnici v Martine, pričom vydanie z roku 1923 aj v Univerzitetnej knižnici v Bratislave.

<sup>16</sup> Publikácia sa nachádza v Slovenskej národnej knižnici pod signatúrou snkSB 97 D2 a tiež v Univerzitetnej knižnici v Bratislave. Nihil obstat. Ferdinandus Fertsek m. p., Praeses officii censurae. Nr. 1278. Imprimatur. Scepusii, die 13. Junii 1913. Alexander m. p., Eppus.

<sup>17</sup> Toto vydanie sa nachádza v Univerzitetnej knižnici v Bratislave pod signatúrou SB 2197.

2. *zostavenie* – odôvodňuje spôsob radenia piesní v spevníku, pričom za najdôležitejšie kritérium považuje frekvenciu použitia piesní. Z toho vyplýva, že na začiatku zaradil piesne, ktoré sa používajú najčastejšie, *aby sa hneď nájsť mohli*.

3. *reč piesní* – zdôrazňuje, aby piesne boli v čisto slovenskom jazyku, s výnimkou niektorých latinských, v prípade prevzatých z češtiny majú byť preložené; obsah piesní má zodpovedať učeniu cirkvi, *lebo je to pohoršlivé, jestli bezvýznamné piesne, v náboženstve dokonale nevyučení, poskladal, a jemu podobne neschopný ich do spevníka vložil*.

4. *nápevy (nóty)* – autor tu objasňuje skutočnosť, že k jednote spevu môže vo výraznej miere pomôcť text piesne so samostatnou melódiou. *Dakedy piesne s nótami vydat' bolo s veľkými ťažkosťami spojené, teraz je to malichernosť; že sa tá knižka o dva-tri háčky zväčší, tým sa jej cena ešte veľmi nezdvihne*.

5. *spevník a modlitebná knižka* – na tomto mieste autor vysvetľuje spôsob štruktúry svojich predchádzajúcich diel – ide opäť o praktickosť spojenia modlitebníka a spevníka a tiež potrebu trojakého vydania (pre deti, dospelých a jedno „stredné“ vydanie);

6. *kancionál, kniha pre organ* ako zavŕšenie celého diela.

Autor uvádza aj pramene, z ktorých čerpal pri zostavovaní spevníka, ide o „*Kancional Oslislov, Eliašov, Bahéryho, Jozefa Chladek, Zsaskovského a sv. Vojtešského Spolku*“ (JANOVCSIK 1917, *Predmluva*).

Za vlastnou časťou spevníka pripája autor kapitolu, ktorá tvorí záver spevníka a má názov *cirkevný spev v chráme*, pričom sa venuje týmto oblastiam:

1. *Zásady pri cirkevnom speve*
2. *Spev pri sv. omši*
3. *Pri odpoľudňajších pobožnostiach*
4. *Prôvody – procesie*
5. *Mimoriadne slávnosti*

Spôsob organizácie spevníka je podobný, ako v spevníkoch pred *Kancionálom*, to znamená, že nie všetky piesne sú harmonizované. Tie, ktoré majú vlastnú harmóniu, sú v štvorhlasnej sadzbe a za jednotlivými nasledujú piesne, ktoré sa spievajú na ich nápev. Spevník takisto obsahuje kompletných 18 žalmov, ktoré sa používajú pri večerách. Tiež sú v štvorhlasnej úprave. Nachádzame tu aj pomôcku pre organistov vo forme odpovedí, a to pred evanjeliom, dialóg pred prefáciou a záverečné obrady sv. omše. Odpovede sú v rôznych tóninách.

Kvantitatívne rozdelenie piesní je nasledovné: *k Sviatosti oltárnej* – 4, *antifóny* – 5, *na koniec sv. omše* – 6, *pred kázňou* – 3, *ku kropeniu sv. vodou* – 2, *k sv. omši* – 17, *k najsv. Trojici* – 4, *k menu Ježiš* – 8, *k Duchu svätému* – 1 (v časti liturgických období sú zaradené ďalšie dve piesne označené *na sv. Duchu*), *na prijí-*





manie – 23, k Srdcu Ježišovmu – 4, k Panne Márii – 32, k svätým – 27, na posviacku chrámu – 1; advent – 19, Vianoce – 44 (tu zahrňame aj piesne na posledný deň v roku, na Nový rok a na Troch kráľov), pôst – 31, Veľká noc – 13, na Nanebovstúpenie Pána – 3; príležitostné – 8, ďalej nasledujú vešpery, litánie a sekcia piesní za zomrelých – 18.

### 13.13 Pane, zostaň s nami, lebo sa zvečeriava

Po prvej svetovej vojne vydal Janovčík ďalší nenotovaný spevník - **Pane, zostaň s nami, lebo sa zvečeriava**. Dielo vyšlo v roku 1922<sup>18</sup>, vytlačil ho Lev, kníhtlačiarsky a nakladateľský spolok, účastinná spoločnosť. Rozsah je 320 strán. Ide o nenotovaný spevník spojený s modlitebníkom. Do modlitbovej časti zahrňa autor modlitby každodenné, modlitby k trom Božským osobám, k Panne Márii, pobožnosti k svätým, vešpery, modlitby podľa príslušnosti k liturgickému obdobiu, rôzne modlitby podľa príležitosti, modlitby za zomrelých a nájdeme tu aj piesne spievajúce sa pred kázňou, na kropenie ľudu sv. vodou, k sv. omši a k omši za zomrelých. Z *Predmluvy* sa dozvedáme súvislosti vzniku názvu spevníka, ktoré sa spájajú s udalosťou po Zmŕtvychvstaní – cesta emauzských učeníkov.<sup>19</sup>

Spevníková časť obsahuje piesne k sv. omši, a to aj piesne k trom Božským osobám, Sviatosti oltárnej a Panne Márii. Druhá časť zahrňa piesne podľa príslušnosti k liturgickému obdobiu. Ďalšie časti predstavujú piesne príležitostné a za zomrelých.

### 13.14 Rafael

V roku 1926 obracia Janovčík svoju pozornosť na študentov. Pre nich vydáva modlitebník/spevník **Rafael**.<sup>20</sup> Dielo vyšlo tlačou a nákladom Leva, kníh-

tlačárskeho a nakladateľského spolku, účastinnej spoločnosti. Ďalšie vydanie bolo v roku 1928.<sup>21</sup> Prvé vydanie má rozsah 352 strán. Ide o nenotovaný spevník spojený s modlitebníkom. Určený je pre študujúcu katolícku mládež.<sup>22</sup>

Modlitbová časť má štandardnú štruktúru podobnú modlitbovým častiam v ostatných spevníkoch. Nájdeme tu však aj časti, ktoré v iných dielach nenachádzame. Ide o časť *Cieľ človeka*, v ktorej autor poukazuje na pomínutelnosť tohto života a upriamuje pozornosť človeka na večnosť, pričom sa predpokladá zaslúženie si večnosti týmto životom. Autor podáva úvahu na základe príkladu zo života sv. Filipa Neriho, ktorý vedie dialóg s bohatým mladíkom na tému zmyslu života, pričom sa dopracujú až k smrti.<sup>23</sup> Ďalej upriamuje autor svoju pozornosť na poslušnosť detí voči rodičom v časti *Povinnosť detí k rodičom*.<sup>24</sup> Na koniec tejto úvahy Janovčík pripája zdroj, z ktorého čerpal, ktorým je *Missionárska knižka Redemptoristov na Slovensku*. Keďže dielo je určené žiakom, resp. študentom, autor sa zmieňuje aj *O povinnostiach študujúcej mládeže*.<sup>25</sup> V úvode vyzdvihuje potrebu vzdelania, avšak nie z hľadiska jednotlivca, ale vychádza z potreby národa ako celku.<sup>26</sup>

<sup>21</sup> Vydanie sa nachádza v Slovenskej národnej knižnici v Martine.

<sup>22</sup> „Nech bude pre teba, milý študujúci táto modlitebná knižka tvojím Rafaelom, sprievodcom na ceste života. Čítaj ju usilovne, z nej sa modli a nábožne spievaj ale staraj sa i o dušu svoju, buď dobrým dieťaťom rodičov tvojich, usilovným žiakom, príkladným kresťanom a konečne dobrým štátnym občanom. Nech ti za vzor slúži mladý Tobiáš“ (JANOVČÍK 1926, *Predmluva*).

<sup>23</sup> „A tá smrť sa len blíži, ani upýtať sa nedá, kosou svojou podtne život človeka. Človek sa vtedy so všetkým rozlúči, čo mu bolo milé a vzácne. Opustí svoju rodinu, svoj majetok, svoju hodnosť a zemskú slávu. Telo klesá do hrobu, v prach a popol sa obráti, ľudia ho krátky čas spomínajú, potom zapomnú na neho. ... Dokým svetlo máme, keď príde noc (smrť), už nebudeme môcť pracovať. Po smrti nasleduje alebo odmena alebo trest. Túžme preto, aby ten spravodlivý sudca pri tom strašnom súde nás oslovil: Služobníku dobrý a verný, keď si nad máličkom bol verným, nad mnohým ťa ustanovím, vojdi do radosti Pána svojho.“ (JANOVČÍK 1926, s. 95-96).

<sup>24</sup> „1. Rodičov svojich cti a si ich váž, pretože sám Pán Boh ti skrze nich rozkazuje a o teba sa stará. 2. Rodičov svojich miluj! 3. Rodičov svojich poslúchaj! ... Preto z toho tieto povinnosti vyplývajú: jedno, aby si sa usilovne učil, mravne dobre držal, rodičom bol povďačným, za nich sa nehanbil, a keď konečne k chlebu dôjdeš, aby si na nich, tiež na tvojich bratov a sestry pamätal a bol im dobrou radou a hmotnou podporou na pomoc“ (JANOVČÍK 1926, s. 97-99).

<sup>25</sup> „1. Váž si nadovšetko najdrahšieho klenotu svätej katolíckej viery: a) Dôkladné štúdium vied, spojené s pokornou modlitbou vedie vždycky ku Bohu a ku katolíckej Cirkvi. b) Katolícka Cirkev vždy bola, je a bude najväčšou priateľkou pravej vedy. 2. Študuj pilne, pravidelne a svedomite: to je tvoja úloha!“ (JANOVČÍK 1926, s. 119-122).

<sup>26</sup> „Z radov teraz študujúcich mladíkov a diev povstanú raz vodcovia a vodkyne národa, ktorí prevahou vedy a vzdelanos-

<sup>18</sup> Publikácia je uložená v Slovenskej národnej knižnici v Martine pod signatúrou snkSE 80. Nihil obstat. Vendelinus Schwarz, censor dioecesanus. Nr. 1513. Imprimatur. Sp. Kapitula, die 21. Augusti 1922. Joannes, Eppus.

<sup>19</sup> „Život ľudský dá sa dobre pripodobniť štyrom čiasťkam roku, taktiež dňu. Jaro mladosti, Leto dospelosti, Jeseň starobe a Zima smrti. Tak podobne: ráno, deň, večer, noc týmto vekom. ... Aby si sa udržal v dobrom: Vo všetkých skutkoch svojich pamätlivým buď na posledné veci (smrť, súd, peklo, nebo) a na veky nebudeš hrešiť! (Sir 7, 40) A k tomu volaj v starobe svojej: Pane, zostaň s nami, lebo sa zvečeriava a deň sa už schýlil“ (JANOVČÍK 1922, *Predmluva*).

<sup>20</sup> Publikácia je uložená v Slovenskej národnej knižnici pod signatúrou MS SE 77. O existencii diela sa zmieňuje Andrej Hlinka v *Predmluve* k vydaniu Janovčíkovho spevníka *Requiem aeternam* z roku 1938. Publikácia však pod týmto názvom v elektronickom katalógu slovenských knižníc nefiguruje. Podarilo sa nám zistiť, že v katalogizácii došlo k chybe, pretože spevník nájdeme pod názvom *Rafel* nie *Rafael*. Ďalším výskumom sme zistili, že spevník sa nachádza aj v Univerzitetnej knižnici v Bratislave. V katalógu už figuruje pod názvom *Rafael*. Nihil obstat: Jozef Höhr m. p., farár, censor. Nr. 1668/1926. Imprimatur. Scopusii, die 26. Augusti 1926, Joannes m. p., Eppus.

Janovčik vo svojom Kancionáli v úvodnom slove píše o ďalšom svojom spevníku. Ide o spevník *Príloha k spevníku vojtešskému*.<sup>27</sup> Jeho vydanie odvodňuje tým, že v čase svojho príchodu na likavskú faru nemali ľudia z čoho spievať, preto sa rozhodol ako dočasné riešenie použiť *Spevník sväto-vojtešský*. Išlo o dočasné riešenie z toho dôvodu, že spevník neobsahoval večery a mnoho piesní, ktoré sa často spievajú. Vydal teda akúsi prílohu k spomínanému dielu. Uvádza aj pramene, ktoré pri jeho zostavovaní použil – Cabecauerov a Lachmannov spevník a tiež Nábožné výlevy A. Radlinského.

Dielo Štefana Janovčika zahŕňa okrem spevníkov aj publikácie nehudobného charakteru, a to: Knižnica pre gazdovsko-potravné a úverné spolky z roku 1897<sup>28</sup>, Reforma účastinárskych spoločností na ochranu vkladateľov a veriteľov<sup>29</sup> z roku 1923 a Thézy k synode diecezánskej z roku 1924.<sup>30</sup> Tretiu časť jeho tvorby predstavujú preklady, ide o dve diela: Márnratný syn, vyšlo v roku 1929<sup>31</sup> a Ježiš na ceste k hore Kalvárii z roku 1930.<sup>32</sup>

Množstvo vydaní spevníkov Štefana Janovčika svedčí o tom, že boli žiadané a mali svoj význam i opodstatnenie. Je vidieť autorovo zaniehanie pre prácu i pohotovú reagovanie na potreby doby cez reagovanie na potreby jednotlivcov. Inými slovami, Janovčik svoje dielo nevymedzil pre úzky okruh používateľov, ale rozšíril ho na široké vrstvy. Tak v rade jeho diel nachádzame modlitebníky, o ktorých sám hovorí, že sú potrebné na to, aby jednoduchí ľudia vedeli, čo sa majú modliť. Môžeme povedať, že šlo o istú „kodifikáciu“ modlitieb, to znamená

akési zhromaždenie najčastejšie používaných modlitieb a ich transformácia z ústnej do písomnej (tlačenej) formy. Podstatnú časť diela tvoria spevníky, a to rôzne verzie – notované, nenotované, výbery pre deti a mládež. Spojenie oboch typov diel, teda modlitebníka i spevníka do jedného celku považoval za praktické riešenie a vo svojej dôslednosti nezabudol zaradiť do modlitebníkov aj rôzne pokyny a postupy obradov. Jediným spevníkom v štvorhlasnej faktúre je jeho *Kancional*, ktorý venoval organistom. Spevníky pred ním tvoria akoby jednotlivé stupne, ktoré predznamenovali dielo širších rozmerov. Vydania po kancionáli už vychádzali z neho a tvorili buď reedície alebo výbery.

Janovčik vydával svoje spevníky v rokoch 1892-1931 (PAŠTEKA 2000, s. 593). Väčšinou šlo o jeho vlastné náklady. Na sklonku svojho života, keď sa utiahol na odpočinok, predal svoje vydavateľské práva spolku Lev.

Svoju šikovnosť však ukázal nielen na poli liturgickom. Skúsenosti v oblasti zakladania spolkov, resp. istej formy podnikania zhmotnil v dielach, kde sa venuje práve problematike právnej i ekonomickej.

Osobnosť Štefana Janovčika nepochybne patrí k významným. Nespomína sa síce v takých kontextoch ako zvučné mená vtedajšej doby, napr. Chládek, Egry a iní, avšak prácou, ktorej sa venoval (a jej záber bol skutočne široký) prispel k pozdvihnutiu hudobnej stránky liturgie ale aj morálky veriacich. Javil sa ako človek cieľavedomý a húževnatý s veľkým zmyslom pre zodpovednosť.

ti, širším rozhľadom, výrečnosťou a príkladom budú udávať smer, ktorým sa má ľud brať“ (JANOVCSIK 1926, s. 119).

<sup>27</sup> K tomuto dielu sa nám nepodarilo dostať. Pod týmto názvom publikácia nefiguruje ani v katalógu Slovenskej národnej knižnice, ani v súbornom katalógu slovenských knižníc. V katalógu Slovenskej národnej knižnice je pod signatúrou poznámka „Biskupský úrad Banská Bystrica“. Tieto indicie nás viedli k presvedčeniu, že spevník by sa mal nachádzať v archíve alebo knižnici biskupského úradu, avšak naše presvedčenie sa nepotvrdilo.

<sup>28</sup> Publikácia sa nachádza v Univerzitetnej knižnici v Bratislave pod signatúrou S.D.00185

<sup>29</sup> Publikácia sa nachádza v Univerzitetnej knižnici v Bratislave pod signatúrou SE 765 a v Národní knihovně ČR Praha II.

<sup>30</sup> Publikácia figuruje v on-line katalógu Slovenských knižníc ([https://www.kis3g.sk/cgi-bin/gw\\_48\\_1\\_3/chameleon](https://www.kis3g.sk/cgi-bin/gw_48_1_3/chameleon)) bez signatúry, s poznámkou: SKK SR-M Prameň: K. Nosovský, s. 359

<sup>31</sup> Vydanie sa nachádza v Slovenskej národnej knižnici v Martine pod signatúrou MS SC 18376, avšak v katalógu knižnice figuruje rok vydania 1928. Pravdepodobne ide o chybu v katalógizácii. Nihil obstat. Josephus Vojtček m. p., censor dioec. Nr. 255. Imprimatur. Joannes, Episcopus Scepusiensis.

<sup>32</sup> Publikácia sa nachádza v Univerzitetnej knižnici v Bratislave pod signatúrou SE 1400, v Slovenskej národnej knižnici pod signatúrou MS SC 10578 a v Univerzitetnej knižnici KU, pracovisko Spišské Podhradie pod signatúrou kuruktspHM 0859.

Uzávierka (AT 1/2012)

je  
20. 2. 2012

Prosíme všetkých prispievateľov,  
aby svoje príspevky zasielali  
v elektronickej forme  
s RESUMÉ, NADPISOM  
a KLÚČOVÝMI SLOVAMI  
v slovenskom a anglickom jazyku.



# GLORIA

pre 4-hlasný zbor a organ

Venované Williamovi Schifferovi

Allegro

Stanislav ŠURIN

Soprano

Alto

Tenor

Bass

Organ

S  
A

T  
B

Glo - ri - a in ex - cel - sis De - o. Glo - ri - a in ex - cel - sis De - o.

Glo - ri - a in ex - cel - sis De - o. Glo - ri, glo - ri - a De - o.

13

Sopr.

Sopr. Et in ter - ra pax ho - mi - ni - bus bo - nae vo - lun -

T. B.



20

ta - tis. Et in ter - ra pax ho - mi - ni - bus bo - nae

Et in ter - ra pax ho - mi - ni - bus bo - nae



27

Sopr. vo - lun - ta - tis. Lau - da - mus te. Bene - di - ci - mus te. Ado -

Tenori vo - lun - ta - tis. Lau - da - mus te. Benedi - ci - mus





31

Glo - - - - ri - a te. B ♩. = ♩.

S ra - mus te. Glo-ri - fi - ca - mus te.

A

T te. Ado-ra-mus te. Glo-ri - fi - ca - mus te. Gra - ti - as agimus

B Gratias agimus prop-ter mag-nam

35

S a - gi-mus ti - bi glo-ri-am tu - am. Do-mi-ne De - us, Deus,

A a - gi-mus ti - bi glo-ri-am tu - am. Do - mi-ne De - us, Deus,

T ti - bi glo-ri-am. Do - mi - ne Deus, Deus,

B tu - - - am, glo-ri-am tu - am. Rex cae-les - tis,

38 *f*

S Deus Pater om - nipotens. Fi - li - us Pa - - -

A Deus Pater om - nipotens. Fi - li - us Pa - - -

T *f* 8 Deus Pater om - nipotens. Domine De - us, Ag - nus De - i, Deus, Agnus,

B *f* Deus Pater om - nipotens. Deus, Agnus, Fi - - - li - - -

41 **C** Poco piú lento

S tris. mi - se - re - re no - bis, no - bis. Su - scipe

A tris. mi - se - re - re, miserere no - bis, no - bis. suscipe

T *f* 8 Filius Patris. Qui tollis peccata mundi Qui tollis peccata mundi, suscipe

B us Pa - tris. Qui tollis peccata mun - di, mun - di, suscipe

45

S depre-ca-ti-o-nem no-stram. mi-se-re-re no-bis.

A depre-ca-ti-o-nem no-stram. mi-se-re-re no-bis.

T depre-ca-ti-o-nem no-stram. mi-se-re-re no-bis.

B depre-ca-ti-o-nem no-stram. Quise-des ad dexteram Patris, mi-se-re-re no-bis.

50 *Maestoso*

S Quoniam tu solus Sanctus. Tu solus Dominus. Tu solus Al-tis-si-mus,

A Quoniam tu solus Sanctus. Tu solus Dominus. Tu solus Al-tis-si-mus,

T Quoniam tu solus Sanctus. Tu solus Dominus. Tu solus Al-tis-si-mus,

B Quoniam tu solus Sanctus. Tu solus Dominus. Tu solus Al-tis-si-mus,

56 Tempo I.

S Je - su Christe.

A Je - su Christe. Cum

T Je - su Christe. in glo-ri-a De - i Patris,

B Je - su Christe. Cum Sancto Spiritu,cum Sancto Spiritu,Cum Sancto Spiritu,cum Sancto Spiritu,



60

S Cum

A San - cto Spi - ri-tu, cum San - cto Spi - ri - tu, cum

T in glo-ri-a De - i Patris, cum

B Cum Sancto Spiritu,cum Sancto Spiritu,Cum Sancto Spiritu,cum Sancto Spiritu, cum Sancto Spi-ritu,cum Sancto Spiritu,







63

S San - cto Spi-ri-tu glo-ri - a De - i Pa - tris. A - men. A - men.

A San - cto Spi-ri-tu glo-ri - a De - i Pa - tris. A - men. A - men.

T 8 San - cto Spi-ri-tu glo-ri - a De - i Pa - tris. A - men. A - men.

B cum Sancto Spi-ri-tu glo-ri - a De - i Pa - tris. A - men. A - men.

66

S A - men. A - - - men.

A A - men. A - - - men.

T 8 A - men. A - - - men.

B A - men. A - - - men.

71

S  
A  
T  
B

A - - - men.  
A - - - men.  
A - - - men.  
A - - - men.

10. IX. 2005



# Živý gregorián

LÁSZLÓ DOBSZAY

Keď počujeme názov kláštora v Solesmes, príde nám na um reštaurovanie gregoriánskeho chorálu. Možno málokto vie, že pohnútkou opáta zakladateľa Prospera Guerangera nebola *hudobná* reforma. On mal záujem o to, aby v jeho vlasti získala späť svoje práva starobylá rímska liturgia namiesto neogalikánskych liturgii. Čoskoro sa však ukázalo, že autentické reštaurovanie liturgie je nemožné bez reštaurovania gregoriánu.

V pozadí *hudobného* Motu Proprio pápeža Pia X. tiež stál program „restaurare omnia in Christo“ a obnovenie pravého ducha liturgie. Hnutie liturgickej obnovy v 20. storočí bolo všade spojené s oživením a rozšírením gregoriánskeho chorálu. Zdá sa, že autentická reforma liturgického života je nemožná bez pestovania gregoriánskeho spevu. Rôzne degenerácie liturgickej hudby odzrkadľujú a zároveň krmia skazu liturgického ducha. Živý gregoriánsky chorál však nielen slúži správne liturgickému duchu, ale ho aj oživuje.

Veľa sa už písalo o tom, v čom korení ten hlboký vzťah, ktorý našiel výraz aj v liturgickej konštitúcii II. Vatikánskeho koncilu. Tu nemáme priestor na to, aby sme to rozvinuli, ale musíme spomenúť aspoň niekoľko činiteľov.

- Gregoriánsky chorál je najvhodnejším prostriedkom hudobného vyjadrenia *liturgického textu*. Je to jediná hudba, ktorá sa prispôsobuje väčšinou prozaickým textom Biblie a liturgie, kým každá iná hudba nanucuje textu jemu cudzie formálne, metrické a rytmické schémy.
- Gregoriánska melodickosť nie je vzdialená *hovornému slovu* (tomu napomáhajú melodické prvky s malým ambitom a pružné prispôbovanie sa dikcii textu). Čiže gregorián je schopný zachovať si modlitbový ráz oveľa viac ako iné druhy hudby.
- Gregorián sa so svojou *žánrovou členitosťou* prispôsobuje charakteru liturgických udalostí. Jasne rozlišuje hudobné druhy patriace k rôznym funkciám (modlitba, čítanie, dialóg, procesiový spev, refrén, meditatívny sólový spev).
- Gregorián využíva napriek svojej umeleckej vypracovanosti *úzky prostriedkový aparát*. Práve preto sa len do nevyhnutnej miery oddiaľuje od prastarých hudobných skúseností ľudstva, od „hudobných univerzálií“. Má všeobecnejšiu platnosť ako neskoršia európska hudba, ktorá

je kvôli harmónii, kontrastu, inštrumentácii a iným štylistickým prostriedkom silne viazaná na konkrétnu dobu.

- Gregorián ako prvotne melodická hudba má *spirituálnejší* (pneumatickejší) ráz ako inštrumentálna hudba. Ako elementárna vokálna hudba sa bezprostrednejšie viaže na vnútorný svet človeka. Menej ako iné hudobné štýly je viazaný na historickú dobu, na prostredie, na individuálny vkus a vzdelanosť jednotlivca. Lahko sa prispôsobuje meniacim sa podmienkam.
- Gregorián je jediný štýl, ktorý nebol pridaný k rímskej liturgii, ale *rodil sa v samotnej liturgii*. Mohli by sme povedať, že gregorián je samotná spievaná liturgia.

Tieto vlastnosti gregoriánu a ešte mnohé iné, ktoré tu nebudeme rozoberať, potvrdzujú tézu koncilu: „Cirkev pokladá gregoriánsky spev za vlastný rímskej liturgii, a preto má mať pri liturgických úkonoch za rovnakých podmienok prvé miesto.“ SC 116.

Ak je pravdou, že medzi liturgickým duchom a gregoriánskym chorálom je hlboký a vnútorný vzťah, tak musíme povedať, že opadanie gregoriánskeho spevu v cirkvi, ktorého sme v posledných desaťročiach svedkami (súčasne s rastom jeho popularity vo svetskom hudobnom živote!) a tým aj najnovšia, od všetkých doterajších vážnejšia vlna degenerácie hudby v kostoloch nie je ničím iným, než prejavom *liturgickej krízy*, ktorá – napriek úmyslom a očakávaniam koncilu – nastala po r. 1970. Aj keby nebol chýbal dobrý úmysel, sám spôsob, ako sa na gregorián pozerá a ako sa používa, by zabránil jeho integrácii do dnešného liturgického života.

Dnes máme do činenia v podstate s troma postojmi vo vzťahu ku gregoriánu:

1. *Zanedbávanie, odmietanie*. Pre kňazov, ktorí vyrastali v desaťročí koncilu a dnes už majú okolo šesťdesiat, gregorián je súčasťou zapadnutého liturgického obdobia, ktoré stratilo svoju platnosť. „Nič nehovorí dnešnému človeku“, nepomáha v pastoračnej liturgii, ktorú oni pokladajú za správnu, ale jej prekáža. Keďže tu ide o teologické otázky, ktoré sa vážne týkajú podstaty liturgie, nebudeme túto otázku podrobnejšie rozoberať. Každopádne však musíme poukázať na vyjadrenia pápeža Benedikta XVI., ktoré sú

- v ostrom protiklade s týmto postojom.
2. *Ideál „Liber Cantualis“*. Tí, ktorí chcú dať priestor gregoriánu, ochotne dovoľia, aby zbor sem-tam zaspieval nejakú gregoriánsku skladbu, dokonca nie sú proti, aby sa aj veriaci naučili niektoré z nich. Ale o aké skladby ide? Regina caeli, Salve Regina, Adoro te devote, Rorate caeli (cantio), prípadne Missa de Angelis a podobné. Teda o také skladby, ktoré sa nachádzajú v malých zbierkach typu Liber Cantualis. Problém s týmto javom je dvojaký. Po prvé: Tieto „hity“ nie sú gregoriánske spevy, ale väčšinou novoveké, periférne kompozície, ktoré sotva sprostredkujú ducha gregoriánu. Po druhé: Aj pre liturgiu majú malý význam, väčšinou majú charakter prílohy. Chýba im práve to, čo by dalo hodnotu gregoriánu, tj. že v gregoriáne sa spieva samotná liturgia. Tie chvály, ktoré sme povedali o gregoriáne, sa vzťahujú na tieto skladby len minimálne.
  3. *Ideál „Graduale Romanum“*. Zástancovia toho ideálu sa snažia, aby sa v kostole založila schóla, aby sa usilovne učila - podľa metódy z Solesmes alebo podľa semiologickej metódy - gregoriánske spevy. Nakoľko je schopná, má spievať celý repertoár, ktorý obsahuje „oficiálny“ spevník Graduale Romanum. Tento ideál predpokladá viac-menej profesionálnych spevákov, ktorí dobre čítajú z listu, a dlhšie nácviky, prípadne aj viackrát týždenne. Toto sa môže uskutočniť samozrejme len v niektorých katedrálach alebo vo veľkých farnostiach a len na jednej omši. Inde takáto snaha stačí len na to, aby si vybrali nejaký sviatok alebo nedeľu, z ktorej omše zaspievajú po trpezlivej príprave niektoré piesne.

V obidvoch prípadoch sme ďaleko od toho, aby gregoriánsky chorál mal v liturgických udalostiach „prvé miesto“ (ako si to želal koncil). Ale sú aj iné problémy, spojené s obidvoma ideálmi. Nemôžu sa zladiť s liturgiou v materinskom jazyku, ktorá získala po koncile dominantné postavenie. Môžeme síce rozdať veriaciim preklady spievaných latinských skladieb, ale takto sa obsah nedostane k veriacemu bezprostredne, cez hudbu. Hudba síce uchováva textový odkaz liturgie, ale ho neodovzdáva.

Medzi potrebou „aktívnej účasti“ ľudu a kultivovaním gregoriánu je veru napätie, aj v prípade, ak sa aj ľud naučí niekoľko skladieb. Rím si jednoducho zatvoril oči pred týmto problémom: Krásnymi vetami chválil gregorián, ale zaviedol (alebo dovolil, aby zaviedli) takú prax, v ktorej nebolo preňho miesto.

Obidva vyššie spomínané prúdy hľadajú na gregorián ako na súbor skladieb, ktoré sa majú naučiť, ako na uzavretý repertoár. Interpretáčnej školy, kto-

rých pravidiel nasledujú schóly a ich vedúci, chcú vnútiť spev do zmeraveného systému. Vyhovieť týmto pravidlám si vyžaduje nepomerne veľa práce, a konečný výsledok je väčšinou zbožný, ale málo „povzbudzujúci“. Niet divu, že s pojmom gregoriánu sa spája predstava „sakrálnej nudy“, čo zdanlivo potvrdzuje nedôverčivý prístup väčšiny kléru.

Prv než by sme brali do úvahy možné riešenia, bude osožné, aby sme povedali niekoľko faktov v súvislosti s gregoriánom.

Dôležitou vlastnosťou gregoriánu je jeho hudobná členitosť. Recitácie, jednoduché antifonálne refrény, hymny, široko prúdiace omšové antifóny, virtuózna sólová melizmatika - to sú rovnako dôležité, autentické, hodnotné súčasti gregoriánu.

Gregorián pôvodne nebol repertoárom (zbierkou jednotlivých diel), ale hudobným jazykom. Čiže bol hudobným vyjadrovacím spôsobom, ktorý sa dal používať napriek svojim viazanostiam slobodne, a ktorý bol používaný do istej miery kreatívne. Toto môžeme vidieť dodnes v recitáciách: „tóny“ žalmov, lekcii sú dané, môže sa na ne spievať hocijaký text. Spevák, ktorý pozná modely, môže vykonať aplikáciu, ktorú netreba vopred fixovať. Toto „jazykové“ pozadie sa dá analýzou vykázat aj u iných žánrov. Napríklad rezponzóriá breve - napriek tomu, že v spevníkoch sú už znotované - sa správajú podobne ako žalmy. Aj u antifón ofícia sa dá určiť starobylá vrstva, ktorá generuje texty na jednotlivé melodické typy používaním určitých techník v ľubovoľnom počte. Tento spôsob myslenia môžeme zachytiť dokonca aj pri takých ozdobných žánroch ako tractus, graduale a rezponzórium. Kto dobre ovláda jednu z týchto skladieb, vie spievať prakticky všetky spevy, ktoré používajú daný model. Dokonca aj omšové antifóny majú plno štandardných zvrátov.

Z toho vyplývajú dva dôsledky:

Ak poznáme modely, ľahko sa učíme jednotlivé skladby, a ak poznáme modely, môžeme vytvoriť aj nové skladby bez toho, aby sme porušili posvätnosť gregoriánu.

Ešte raz: gregorián je v prvom rade vyjadrovacím spôsobom, jazykom, súborom modelov, a len v druhom rade repertoárom fixovaných opusov (hoci my poznávame jazyk z týchto opusov!).

Tento fakt dáva vyššie načrtnuté problémy do iného svetla. Analýza starého materiálu potvrdzuje, že gregorián je nekonečne prispôsobivý hudobný štýl, ktorý je bohatý na variácie. V stredoveku sa spievali aj tie isté skladby vo variantoch. Ešte viac to platilo v období, keď sa gregorián šíril ústnou tradíciou. Gregoriánu príbuzné chorály (starorímsky, abroziánsky, beneventský) ukazujú, ako ľahko



sa tento hudobný štýl prispôbil k odlišným tradíciám. Nesmieme sa teda pozeráť na gregorián ako na nejakú Mozartovu sonátu! Je to jazyk, ktorým sa dá rozprávať!

Vďaka tomu sa môžeme ináč pozeráť aj na možnosť spievania gregoriánu v materinskom jazyku. Jazykom gregoriánu môžeme vysloviť aj texty v rodnom jazyku. Je možné, že duch jazyka spôsobí zmenu v charaktere hudby, ale neublíži to duchu gregoriánu. Ak niekto chce rozlíšiť, môže hovoriť o gregoriáne v užšom (repertoár) a v širšom (jazykovom) zmysle. Veď aj doteraz sa malo takto hovoriť, lebo v rámci gregoriánu bol aj doteraz značný rozdiel medzi štýlovými vrstvami zo 4.-5. storočia, stavom v 7. storočí, prechodným štýlom karolínskej doby, stredovekým vzrastom, alebo novovekými útvarmi typu Missa de Angelis a Salve Regina. Je menší rozdiel medzi antifónami spievanými v latinčine či v materinskom jazyku, než medzi introitom a Missou de Angelis – hoci dnes sa nazýva rovnako gregoriánom aj introit, aj omša de Angelis.

Tento aspekt platí aj pre spôsob prednesu. Nikto nevie, ako znel gregorián v Ríme v 7. storočí. Ale určite znel inak v 7., inak v 10. alebo v 13. storočí, inak v Anglicku než v Nemecku, inak vo veľkej katedrále ako v kláštore, inak v dedinskom kostole ako v ženskej reholi. Nemáme právo povedať ani na jeden z týchto spôsobov prednesu, že výlučne tento spôsob je autentický. Nielen historicky nemáme právo, ale ani esteticky. Čím viac faktorov totiž určuje hudobný obsah, tým prísnejšie to ohraničuje aj spôsob prednesu daného obsahu (ale nikdy nie úplne, veď keby to bolo tak, potom každý klavirista by hral jednotlivé skladby rovnako). Gregorián nepozná takt, harmóniu, vedenie hlasov, polyfóniu, rytmus. Tu sú určené iba text a melódia, ktoré majú určujúce miesto, čo umožňuje viaceré spôsoby interpretácie. Autentickosť gregoriánskeho prednesu okrem priebehu textu a melódie spočíva v istej psychologickéj autentickosti. György Kurtág [maďarský hudobný skladateľ – poznámka prekladateľa] mi raz povedal, že preňho je gregorián preto dôležitý, lebo je vždy *tu*, v ňom samom.

Keď vezmeme do úvahy tieto skutočnosti, môžeme sa pokúsiť odpovedať na otázku, ako sa dá používať gregorián v dnešnej liturgii v súlade s jeho charakterom a s vôľou cirkvi. Môžeme postaviť tri postuláty.

1. Ak vychádzame z toho, že gregorián je prirodzeným jazykom liturgie, čiže je to tá hudba, ktorá sa zrodila v liturgii a z liturgie, teda je samotnou spievanou liturgiou, ktorá „má mať v liturgii prvé miesto“, tak naše predstavy musíme otočiť z hlavy na päť. Preto nie je úlohou to, aby

sme v zmiešanom hudobnom materiáli umiestnili sem-tam nejakú gregoriánsku skladbu, ale to, aby sme naplánovali celý obrad v gregoriánskom hudobnom „rúchu“ a v tomto základnom materiáli umiestnili niekedy aj inú, nahrádzajúcu alebo doplnujúcu hudbu. Nech je teda naším plánom úplne gregoriánske celebrowanie omše (a iných liturgických obradov). To neznamená, že by v rímskej liturgii mala priestor len gregoriánska hudba. Ale obrad s gregoriánskou hudbou by sme mali brať ako východisko.

2. Naš plán musí byť taký, ktorý sa dá aspoň teoreticky uskutočniť v každom kostole na každej omši a ktorý – aj keď dáva priestor spevu schóly alebo kantora – nevyklučuje ani zhromaždenie veriacich z liturgického spevu.
3. Tretí postulát: Musíme nájsť také riešenie, ktoré umožňuje, aby sa čo najviac častí liturgie mohlo spievať. Ako som to už na inom mieste spomenul, ústupok figurujúci v úvode misála – „*alius cantus aptus*“ alebo „*congruus*“, čiže „iná vhodná pieseň“ bol jeden z najškodlivejších kompromisov liturgickej reformy, hotový „*antrax* v obálke“. Vôbec nie je uspokojivým riešením, keď vlastné liturgické texty dňa nezaznejú, ale na konci obradu zaspievame Salve Reginu. Je dôležitou otázkou, či omšové *prórium* a *officium* sa dajú zaspievať.

Riešenie: použitie viacstupňového plánu, škály. Stupne sú nasledovné:

1. Z hľadiska melódií:
  - 1.1 Najskromnejšie riešenie: *recto tono* recitácia liturgických textov (možno aj s tichým organovým sprievodom). K tomu môžeme pripojiť aj vhodnú duchovnú pieseň.
  - 1.2 V tej istej funkcii sa môžu používať aj vhodné *recitativne tóny*.
  - 1.3 Vo farskej praxi je najšťastnejšie používanie vybraných modelových nápevov, ktoré zodpovedajú liturgickej funkcii (žánrom). V *responzoriálnych* častiach: *responzórium breve*, v *antifonálnych* častiach: jednoduché modelové antifóny, ako *aleluja*: niekoľko melizmatických alelujových refrénov s recitovanými žalmovými veršami, v *strofických* piesňach (hymnus, sekvencia): tri-štyri vhodne vybrané verzie *tonus communis*.
  - 1.4 Ak na omši slúži schóla alebo schopný kantor, k vyššie uvedeným častiam môžeme pripojiť aj ich „oficiálny“ nápev.
  - 1.5 Ďalší stupeň: jednotlivé časti spieva schóla alebo kantor s melódiami z *Graduale* (*Antiphonarum*) *Romanum*.
  - 1.6 Tam, kde sú vzdelanejší interpreti a veriaci,

môžu sa spievať viaceré časti alebo *celý obrad* podľa oficiálnych spevníkov.

- 1.7 Na každom stupni môžeme vložiť do liturgie na dovolených miestach duchovné piesne alebo motetá. Aj niektoré oficiálne časti môžeme nahradiť skladateľskou kompozíciou napísanou na ich text.
2. Stupne z jazykového hľadiska:
  - 2.1 V zmysle §2 SC 36. liturgický spev v materinskom jazyku „môže byť veľmi užitočný pre ľud“. V bežnej farskej praxi určite musíme brať toto ako základný stupeň. K tomu však musíme pridať niekoľko doplňujúcich poznámok:
    - a) Preklady, ktoré sa dnes používajú, sú nevhodné nielen pre spievanie, ale kvôli obsahovým a štylistickým dôvodom aj pre dôstojnú službu kultu. V každom jazyku by boli potrebné preklady, ktoré – podľa požiadaviek Liturgiám Authenticam – poskytujú presné liturgické texty pre spev, primerané biblickému-liturgickému štýlu. V každom rodnom jazyku treba vytvoriť sakrálnu jazykovú vrstvu. Podľa mojich skúseností v prípade biblických textov je najlepšou cestou, ak vychádzame zo starých prekladov Biblie a tie modernizujeme do potrebnej miery.
    - b) Ak sa na gregorián pozeráme nielen ako na repertoár, ale aj ako na hudobný jazyk, ktorým sa dá rozprávať, odstránia sa prekážky, s ktorými máme zdanlivo do činenia v prípade prekladania kvôli jazykovým rozdielom. Nie posvätný text treba prispôbiť k hudbe, ale hudbu k textu. Takto môžeme vytvoriť variant gregoriánu, zároveň liturgicko-hudobný štýl, ktorý je viazaný na daný jazyk. Každopádne gregorián je nielen hudobným jazykom a materiálom, ale aj vzorom. Nevylúčme možnosť, aby sa liturgické texty v materinskom jazyku spievali aj na iné, (hoci aj čerstvo komponované) melódie podobné gregoriánu. „Podobnosť“ gregoriánu by sme mohli konkretizovať vymenovaním čisto hudobných črt, ale to by presahovalo rámce tohto článku.
    - c) Používanie materinského jazyka je odôvodnené predovšetkým v spevoch própria, keďže naučiť sa po latinsky a pochopiť stále a na každej omši rovnaké ordinárium nie je ťažkou úlohou, ale latinský spev piatich menlivých častí sa sotva dá uskutočniť v širokom kruhu. Prvenstvo skutočného gregoriánu (alebo spevu gregoriánskeho rázu) sa môže uskutočniť len vtedy, ak je rozšírené aj na spevy própria.
    - d) Keďže však próprium zahŕňa v sebe viaceré stovky textov, treba to uľahčiť dvoma spôsobmi. Pri používaní *modelových melódií* sa nemusíme učiť ku každému textu nový nápev. Popri tom by však bolo treba umožniť (hlavne ak ide o začiatok), aby – nevzdávajúc sa tradície própriových spevov viazaných na daný deň – si mohli vyberať z menšej zásoby podľa jednotlivých období (napr. advent).
  - 2.1 Tá istá liturgická konštitúcia, ktorá dovolila, aby sme mohli používať za istých okolností materinský jazyk, povinne predpísal, aby veriaci vedeli tie časti, ktoré sa ich týkajú, spourecitovať či spievať aj v latinčine. Podľa toho treba pokladať za povinné paralelne s nauce-ním própria a ordinária v rodnom jazyku zavedenie odpovedí a ordinária aj v latinčine. V každom kostole treba zaviesť pravidelné spievanie latinského ordinária, ktoré garantuje jeho pevnú znalosť zo strany veriacich. Hoci vo svetovej cirkvi bola najrozšírenejšia omša de Angelis (a jej udržiavanie je správne), z hľadiska liturgického ducha, gregoriánskej tradície a pastoračnej účelnosti musíme brať ako základné latinské ordinárium svetovej cirkvi tzv. Missa mundi (16. Kyrie, 15. Gloria, 18. Sanctus-Agnus z Liber Usualis a recitované ambroziánske Credo). Toto ordinárium je aj historicky natoľko organickou súčasťou omše ako nápev Pater noster.
  - 2.2 Na omšiach, kde slúži schóla alebo kantor, môžeme myslieť aj na inú kombináciu latinčiny a rodného jazyka. Spájanie verzí tej istej časti v materinskom jazyku a v latinčine je symbolické a účinné aj z liturgického a umeleckého hľadiska. Latinská intonácia nejakej časti (ako je to kde-tu zvykom v prípade Te Deum) môže znázorniť, že daná pieseň nemá len lokálny význam, ale nechá znieť slovo miestnej cirkvi v priestore a čase univerzálnej Cirkvi. Pred spevom v rodnom jazyku môžeme zaspievať tú istú časť aj v latinčine, alebo môžeme ukončiť spev v materinskom jazyku zaspievaním latinského originálu, napríklad takto: antifóna + žalm + antifóna + doxológia v materinskom jazyku, potom antifóna v latinčine.
  - 2.3 Možno aj veriaci by sa mohli zúčastniť na speve latinského própria, keby bolo pre nich pripravené nové Graduale Simplex, ktoré by obsahovalo texty Graduale Romanum s jednoduchými antifonálnymi modelovými melódiami.
  - 2.4 Kombinácia jazykov nebola neznáma ani v starej cirkvi, a dnes je – keďže nemáme k dispozícii univerzálny svetový jazyk – ešte viac odôvodnená. Aj v liturgii spievanej v rodnom jazyku môže mať sem-tam miesto nejaká latinská skladba v podaní schóly či sólového speváka,



ktorý je schopný vyššieho umeleckého výkonu. Napríklad alelujový verš môže spievať menší zbor po latinsky, kým do refrénu sa zapája celé zhromaždenie. Alebo: počas prijímania môže zaznieť pred spevom Ľudu alebo po ňom *communio* v latinčine. Je však želateľné, aby speváci spievali tieto latinské „vsuvky“ nie na chóre, ale blízko presbitéria, a to v liturgických šatách.

- 2.5 A samozrejme na privilegovaných miestach (alebo aj v jednoduchších kostoloch v privilegované dni) je želateľné, aby sa celá liturgia spievala v latinčine s tradičnými nápevmi. V takýchto prípadoch zabezpečíme pre zhromaždenie veriacich preklady, aby mohli sledovať obsah spevov.

Proti vyššie uvedenému môžeme mať dve námietky.

- a) Takáto „flexibilná“ gregoriánska prax je atentátom proti vzácnemu starému repertoáru v oficiálnych spevníkoch, ktorý je založený na vedeckom výskume. Myslím si však, že je to práve naopak. Spoločenstvo, ktoré deň čo deň žije zjednodušenými formami gregoriánu, pochopí jeho zmysel, nájde v ňom duševný pokrm a začne ním žiť prirodzeným spôsobom. Tým si v sebe vypestuje túžbu a pripraví sa na to, aby vedelo počúvať alebo spievať aj „veľký“ gregorián. Funkciou jednoduchších foriem nie je, aby vytlačili zo života „veľký gregorián“ tam, kde sú schopní ho zaspievať, ale aby vniesla jeho podstatu aj do spoločenstiev, ktoré toho nie sú schopné.
- b) V očiach priateľov „latinskej omše“ pripadá širšie používanie liturgického spevu v materinskom jazyku ako nevera. Obávajú sa aj toho, že gregorián tým prestane byť symbolom a prostriedkom univerzálnosti. Ale nemajú pravdu. Liturgický spev v materinskom jazyku otvára reálnu cestu k obsahu liturgie, k liturgickej kultúre. Učí texty, hudobný štýl, spiritualitu, vkus a tým buduje most aj smerom k latinskej liturgii. Kto spozná liturgický spev v materinskom jazyku a obľúbi si ho, ten nebude mať ideál v happy-clappy hudbe v kostole. Univerzálnosť liturgie tkvie predovšetkým v univerzálnosti *obsahu*. Ak sa pomocou gregoriánu liturgický obsah dostane účinnejšie k zhromaždeniam veriacich, posilní sa tým obsahová univerzálnosť. Ale posilňuje sa aj istá štylistická univerzálnosť. Elementárne žánre mnohofarebného gregoriánu sú nositeľom určitej hudobnej univerzálnosti. Okrem toho dobre vybraný latinský súbor skladieb môže patriť k spoločným vedomostiam svetovej cirkvi, ktoré môže hocijaká skupina veriacich kdekoľvek spo-

lu spievať.

Chcel by som dodať ešte niekoľko poznámok.

Gregoriánsky spev v materinskom jazyku ponúka bezprostrednejší, prirodzenejší spôsob približovania sa ku gregoriánu a tým napomáha prednesu, ktorý je bližší životu. Zmysel textu nám pomáha, aby sme gregorián nepočúvali ako nekonečnú sériu jednotlivých tónov, ale aby sme počuli a spievali motívy, frázy, vety. Nielen text sa tým stáva živou sériou vyhlásení (*statements*), ale súčasne sa prejaví aj hudobný zmysel hudby.

Naše doterajšie príklady pochádzali z omše. Som však presvedčený, že bez zavedenia ľudového oficiu sa nedá vytvoriť pravá liturgická kultúra. Všetko, čo sme povedali, platí možno v ešte väčšej miere pre oficium, ktoré je skutočnou školou liturgického spevu a správania sa. A má ešte jednu výhodu. Pre spev na omši existujú v jednotlivých krajinách, zhromaždeniach už zaužívané (väčšinou vôbec nie ideálne) zvyky. Opraviť tieto zvyky, vymeniť alebo rozšíriť repertoár si vyžaduje veľa práce a boja. Oficiu je však dnes oveľa menej poznanou praxou. Tým, že zavádzame oficiu, zároveň zavedieme aj najlepšie textové a hudobné formy. Spoločenstvo ich prijíma ako súčasť samotnej liturgie.

Takáto hudobno-liturgická reforma má šancu byť úspešnou len vtedy, ak je katechéza schopná vytvoriť nový, chápavejší vzťah veriacich k textom jednotlivých spevov. Až keď veriaci bude chcieť zaspievať predovšetkým text, bude sa inak pozeráť aj na hudobnú zložku spevu. Jeho vzťah ku nej už nebude určovať nálada, city, vkus, ale obsah, ktorý hudba sprostredkuje.

Z hľadiska repertoáru a prednesových noriem má úzke poňatie gregoriánu perspektívu len v malom okruhu vyvolených. Naopak: životu bližšia gregoriánska prax by mohla priblížiť celé spoločenstvá veriacich (celé národy, jazyky, spoločenské vrstvy) k duchu liturgie, k cirkevnému mysleniu a jej vyjadrovacím spôsobom. Takáto gregoriánska prax by nielenže nebola v protiklade s tradíciou, ale stala by sa prostriedkom spriatelovania sa s tradíciou. Mohla by slúžiť ako liek na najväčšiu chorobu dnešnej cirkvi: „Nepoznáme to, čo je naše.“

Preložila Diána Marosz

# NOVÝ ORGAN V MUSIKVEREIN

MÁRIA PLŠEKOVÁ



V sobotu 26. marca sa Viedeň stala organovou metropolou sveta. V jeden deň sa tu konali dve veľkolepé podujatia - posvätenia dvoch mimoriadnych organov.

Prvá slávnosť sa konala doobeda vo františkánskom kostole, kde po dvojročných reštaurátorských prácach opäť zaznel najstarší organ vo Viedni, z dielne majstra Wöckerla z roku 1642. Je potešiteľné, že až deväťdesiat percent píšťal tohto unikátneho organa pochádza z pôvodného organu. Po slávnostnej bohoslužbe spojenej s posvätením nástroja nasledovali tri polhodinové recitály troch profesorov organovej hry

z viedenskej Universität für Musik und darstellende Kunst (Roman Summereder, Michael Radulescu, Pier Damiano Peretti). Táto udalosť, aj keď by si to právom zaslúžila, však nebude témou tohto príspevku.

Večer sa totiž organoví nadšenci presunuli do Veľkej sály Musikvereinu, tzv. „Zlatej sály“, kde ich čakala ešte väčšia pompa. Táto, podľa domácich „najkrajšia koncertná sála sveta“, dostala konečne nový organ, hodný tohto stánku. Niekoľko týždňov vopred beznádejne vypredaná takmer 1800-miestna sála svedčí o veľkom záujme o organ vo všeobecnosti, ale aj o tento konkrétny, dlho očakávaný nástroj.

## Slávnostný večer a otvárací koncert

Program tohto slávnostného večera a súčasne i otváracieho koncertu bol veľmi bohatý, čo sa odzrkadlilo na dĺžke tohto podujatia. Kombinácia príhovorov a hudby boli natoľko „dychberúce“ (ako by povedali Angličania), že rovné tri hodiny prešli ako voda! Po úvodných fanfárach dychového ansámblu Viedenských filharmonikov všetkých prítomných pozdravil prezident Spoločnosti priateľov hudby vo Viedni Dr. Dietrich Karner a predniesol svoj príhovor zamýšľajúci sa nad poslaním kráľa všetkých nástrojov. Po ňom Kardinál Schön-





born, člen senátu Spoločnosti priateľov hudby vo Viedni, za prítomnosti prezidenta republiky, zástupcov ambasad a ďalších významných hostí slávnostne posvätil tento nástroj. Vo svojej reči vyzdvihol o. i. fakt, že organ v koncertnej sále je nesmierne dôležitý, pretože i na tomto mieste zaznieva duchovná hudba. A potom zazneli prvé tóny! Organ prostredníctvom svojej improvizácie predstavil významný rakúsky organista, improvizátor, skladateľ a profesor hry na organe **Peter Planyavsky**. Po priam dojemnom príhovore intendanta Spoločnosti priateľov hudby vo Viedni Dr. Thomana Angyana prišiel **Ludger Lohmann** zo Stuttgartu, ktorý predviedol Bachovu *Toccatu, Adagio a fúgu C Dur, BWV 564*. Zatiaľ čo tieto prvé dve čísla boli hrané na mechanickom hracom stole hore, po prestávke sa hralo výlučne na elektrickom mobilnom hracom stole v strede javiska. **Martin Haselböck**, rakúsky organista, improvizátor, dirigent a profesor hry na organe *Prelúdiom a fúgou na B-A-C-H* od Franza Liszta otvoril druhú polovicu tohto slávnostného večera. Hudbu opäť vystriedalo slovo, a nie hocijaké! Na pódium prišiel majster organár Wendelin Eberle z Rieger Orgelbau, ktorého všetci prítomní od prvého až po posledné slovo počúvali so zatajeným dychom, pretože nechceli prepočuť žiaden údaj o tomto novom organe a jeho náročnej inštalácii v tejto koncertnej sále. Záver večera patrilo už len organovej hudbe. Messiaenove diela *L'Ascension: „Alleluja sereins d'une âme qui désire le ciel“* a *„Dieu parmi nous“* z *La Nativité du Seigneur* predviedla slávna anglická organistka **Dame Gillian Weir** a slávnostnú bodku urobil svetoznámy **Olivier Latry**, ktorý brilantne zahral *Fantáziu a fúgu B dur* Alexandra Boëlyho a *Allegro Vivace* z *Widorovej Symfónie č. 5, f mol, op. 42/1*. Treba zdôrazniť, že všetci umelci účinkujúci na otváracom koncerte boli členovia komisie, ktorá dozerala na stavbu tohto nástroja od prvotného plánovania až po finálny výsledok.

### Organy v Musikverein

Organ bol už od začiatku súčasťou veľkej sály Musikverein. Jej architekt, Theophil Hansen, počítal už pred rokom 1869 s kráľovským nástrojom a navrhol prospekt, ktorý stojí dodnes. Je umiestnený priamo v strede kon-

certného pódia a pohľady všetkých návštevníkov tejto koncertnej sály sú upriamené naň. Preto organ vizuálne pôsobí úplne prirodzene a nerušivo, korešponduje so všetkými architektonickými prvkami v sále. Odvtedy sa tu vystriedali štyri rôzne organy. Prvý bol postavený v roku 1872 v tom čase najslávnejším nemeckým organárom Friedrichom Ladegastom (3 manuály, 52 registrov), druhý z roku 1907 pochádzal z dielne bratov Riegerovcov (4 manuály, 71 registrov), ktorý v roku 1948 prestaval a rozšíril Ferdinand Molzer, tretí organ s magickým počtom registrov (100) postavila v roku 1968 rakúska firma Werner Walcker-Mayer – E.F. Walcker & Cie. Bolo by zaujímavé priblížiť históriu týchto organov, pretože okolnosti ich vzniku i zániku sú nanajvýš pozoruhodné. Ale to nie je cieľom tohto článku. Podstatné je, že Musikverein sa hrdí veľkolepým novým štvor-manuálovým nástrojom z dielne Rieger Orgelbau (86 registrov), ktorý, ako bolo v úvodnom príhovore na otváracom koncerte povedané, je chronologicky síce štvrtým, ale kvalitatívne je zo všetkých na prvom mieste.

### Zvuková koncepcia a technické údaje

Stavba organu pre koncertnú sálu má iné kritériá a berie do úvahy trochu inú zvukovú koncepciu ako pri stavbe organu v kostole či katedrále, kde má organ spĺňať i liturgickú funkciu. Návrhy, ktoré sa prihlásili do výberového konania, museli o. i. zohľadňovať aj mnohostrannú využiteľnosť organa ako nástroja pre hru s orchestrom (ako orchestrálny nástroj), pre hru s orchestrom (ako sólový nástroj), pre hru so sólistami, zborom atď. ako rovnocenný nástroj a ako sólový nástroj pre sólové organové koncerty. Takýto organ nemôže byť predurčený výlučne na repertoár jedného štýlového obdobia, ale musí ísť o univerzálny nástroj.

Organ pozostáva z 6138 znejúcich píšťal, z toho je 639 drevených a 5499 kovových. Najdlhšia píšťala má vyše 10 metrov, váži 400 kg a je umiestnená horizontálne na zadnej stene. Najmenšia píšťala má 8 milimetrov. Dva registre, ktoré boli reštaurované, pochádzajú z prvého organu vo Vereine od Ladegasta (1872). Ide o Subbass 16', ktorý sa nachádza v pedáli a Quintatön 16' v Solowerku. Celková výška organu je 11 metrov, šírka 9,4 metra a hĺbka 3,7 metra.



Vzdúch zabezpečujú tri špeciálne mechy – dva umiestnené v najspodnejšej časti organu, ktoré zabezpečujú vzduch pre pedál a Orchesterwerk a jeden mech úplne na vrchu III. a IV. manuálu zabezpečujúci vzduch pre tieto dva manuály ako i Hauptwerk.

Martin Haselböck nazval tento organ ako „ferrari medzi organmi“. Tento 86-registrový „krásavec“ má mechanickú i elektrickú traktúru, pričom mechanický hrací stôl z orechového dreva sa nachádza hore v strede prospektu

a dizajnovovo identický mobilný elektrický hrací stôl (čierny lak, aby sa hodil ku koncertnému krídlu) umiestňovaný na pódiu podľa okolností a potreby. Oba hracie stoly môžu byť taktiež navzájom prepojené prostredníctvom systému REA, t. j. Rieger Elektronik Assistent.

Zaujímavé je i to, ako sa tento hrací stôl na pódium vôbec dostane. Keďže dvere vedúce k pódiu z oboch strán majú šírku len 105 cm, organár musel s touto prekážkou od začiatku rátať, pretože hrací stôl spolu s pedálovou klávesnicou a lavicou je samozrejme širší. Firma Rieger preto použila vyslovene „high-tech“ princíp riadený počítačom, ktorý si do pamäti uloží nielen výšku a vzdialenosť lavice hráča, ale túto lavicu spolu s pedálom pri presunoch dokáže úplne zasunúť jediným tlačidlom „parken“, čím sa dosiahne šírka hracieho stolu rovných 100 cm. Medzi ďalšie vymoženosti tohto nástroja patria možnosti pripojenia MIDI, výmena I. a II. manuálu, možnosti transponovania, setzerový systém, t. j. pamäťový systém pre 20 používateľov, pričom každý ma k dispozícii 1000 kombinácií, archív pre 250 titulov, pričom každý má 250 kombinácií a mnoho funkcií.

### Dispozícia organu v Musikverein, Viedeň (2011) – Rieger Orgelbau

II. manuál (Hauptwerk)	I. manuál (Orchesterwerk, expr.)	III. Manuál (Schwellwerk)	IV. Manuál (Solo. Expr.)	Pedál
1. Princípál 16'	19. Liebl. Gedackt 16'	41. Salicet 16'	60. Quintatön 16'	74. Kontrabass 32'
2. Violon 16'	20. Geigenprincipal 8'	42. Principalviolon 8'	61. Diapason 8'	75. Kontrabass 16'
3. Principal 8'	21. Viola da Gamba 8'	43. Gamba 8'	62. Faluto amabile 8'	76. Violonbass 16'
4. Flüte Major 8'	22. Salicional 8'	44. Aeoline 8'	63. Doppelflöte 8'	77. Salicetbass 16'
5. Gamba 8'	23. Wienerflöte 8'	45. Voix céleste 8'	64. Prestant 4'	78. Octavbass 8'
6. Gedackt 8'	24. Blockflöte 8'	46. Flüte harm. 8'	65. Traversflöte 4'	79. Flöte 8'
7. Gemshorn 8'	25. Holzgedackt 8'	47. Bourdon 8'	66. Nasard 2 2/3'	80. Flöte 4'
8. Octave 4'	26. Octave 4'	48. Flüte oct. 4'	67. Flöte 2'	81. Rauschpfeife III 2 2/3'
9. Salicional 4'	27. Viola 4'	49. Fugara 4'	68. Terz 1 3/5'	82. Kontraposaune 32'
10. Spitzflöte 4'	28. Gedeckflöte 4'	50. Nazard harm. 2 2/3'	69. Larigot 1 1/3'	83. Posaune 16'
11. Quinte 2 2/3'	29. Octave 2'	51. Octavin 2'	70. Mixtur IV 1 1/3'	84. Fagott 16'
12. Superoctave 2'	30. Mixtur IV 2'	52. Tierce harm. 1 3/5'	71. Englischhorn 8'	85. Trompette 8'
13. Großmixtur IV-VI 2 2/3'	31. Harm aeth. II-V 2 2/3'	53. Sifflet 1'	72. Tromp. Royal 8'	86. Clairon 4'
14. Mixtur IV-V 1 1/3'	32. Fagott 16'	54. Fourniture V 2'	73. Tuba 8'	
15. Cornet V 8'	33. Euphonium 8'	55. Basson 16'		<b>Spojky mechanické:</b>
16. Trompeta 16'	34. Oboe 8'	56. Trompette harm. 8'		Ow/Hw, Sw/Hw, So/Hw,
17. Trompeta 8'	35. Klarinette 8'	57. Hautbois 8'		Sw/Ow, So/Ow,
18. Trompeta 4'	Tremulant	58. Clairon harm. 4'		Ow/P, Hw/P, Sw/P, So/P
		59. Voix Humaine 8'		
		Tremulant		<b>Spojky elektrické:</b>
	<b>Orchesterpedal (expr.)</b>			Ow/Hw, Sw/Hw, So/Hw,
	36. Subbass 32'			Sw/Ow, So/Ow,
	37. Subbass 16'			Ow/Ow 16', Ow/Ow 4',
	38. Violon 8'			Sw/Sw 16', Sw/Sw 4',
	39. Gedackt 8'			So/So 4',
	40. Bassklariette 16'			Sw/Hw 16', Sw/Hw 4',
				Ow/Hw 16', Ow/Hw 4'
				Ow/P 4', Sw/P 4'



## Starý out - nový in

V slávnom koncertnom dome s viacerými koncertnými sálami, kde sa každodenne konajú koncerty významných umelcov, sólistov a orchestrov z celého sveta, nie je jednoduché zrealizovať taký veľký projekt ako stavba veľkého organu, najmä ak to obnáša i kompletnú demontáž starého organu a reštaurovanie starej organovej skrine. Preto je potrebný detailný a realistický plán prác. Riegerovci mohli počítať s dvoma mesiacmi (júl a august), kedy sú v Musikverein „koncertné prázdniny“. Keďže už v lete 2009 bol starý organ demontovaný, o rok neskôr mohla firma tento čas využiť na stavbu nového organu. Najnáročnejšie, ale i najnapínavejšie však boli intonácia a ladenie. Keď doznel potlesk po koncerte a sála zostala prázdna, svetlá sa nezhasli, ale nastúpili pracovníci organovej firmy, ktorí niekoľko posledných mesiacov pracovali v čase od 23.00 hod. až do 08.00 hod. To bol jediný čas, ktorý mali k dispozícii. Celkovo na tomto projekte pracovalo vyše 40 ľudí firmy Rieger Orgelbau, ktorí odrobili úctyhodných 30 000 hodín!

## Ďalšie koncerty

Wendelin Eberle, šéf Rieger Orgelbau vyjadril svoje želanie, aby tento organ nepostretol taký smutný osud, aký majú organy v mnohých koncertných sálach sveta, keď sa z organu po čase stane len dekorácia, ale aby sa stal súčasťou koncertného kalendára po celý rok. Hneď na druhý deň po otváracom sobotňajšom koncerte sa konalo nedeľné matiné pre deti. Na pódiu sa ocitol opäť **Martin Haselböck** a populárny televízny a rozhlasový moderátor **Robert Steiner**, ktorému vždy robí spoločnosť známa bábka potkan **Rolf Rüdiger**. Všetci traja spoločne, veľmi atraktívnou a interaktívnou formou predstavili tento organ vyše tisícke nadšených detí, ich rodičom či starým rodičom, vysvetlili im, ako organ funguje a na krátkych výstižných hudobných ukážkach demonštrovali jednotlivé farby a polohy tohto nástroja. Bolo potešiteľné sledovať, ako deti od asi troch rokov až po teenagerov reagovali na výklad a organovú hudbu a zapájali sa.

Potom nasledovala prvá séria koncertov so zvučnými menami: Wiener Filharmoniker a Dame Gillian Weir (1.4.); ORF RSO, Oliver Latry a i. (4.4.); Wiener Akademie, Ludger Lohmann a i. (5.4.); Iveta Apkalna v spolupráci s Gáborom Boldoczkim /trúbka/ a Ildikó Raimondi /soprán/

(10.4.); ORF RSO, Arnold Schoenberg Chor, Robert Kovács a i. (1.5.); Singverein der Gesellschaft der Musikfreunde in Wien, Peter Planyavsky, Helmut Binder a i. (16.5.); Thierry Escaich, Orchestre de



Paris a i. (29.5.). Na týchto koncertoch odzneli aj tieto diela: Poulencov Koncert pre organ, sláčikový orchester a tympany g mol; Janáčkova *Glagolská omša*; Händlov *Koncert pre organ a orchester B dur Op. 7/1* a Bachove kantáty *Geist und Seele wird verwirret BWV 35* a *Wir danken dir Gott, wir danken dir BWV 29*; Schmidtovo oratórium *Kníha so siedmymi pečatami*; Kodályove *Laudes organi*, Planyavskeho *Kohelet* (premiéra), Brittenovo *Rejoice in the Lamb Op. 30*; Saint Saënsova *Organová symfónia Nr. 3 c mol, Op. 78* a i.

## Záver

Budúci rok bude Spoločnosť priateľov hudby vo Viedni oslavovať svoje 200. výročie. Aj preto stavba nového organu v Musikverein má pre členov tejto spoločnosti ako i mnohých hrdých hudbomilovných Viedencanov nesmierny význam. Ich záujem a zaniatenosť sa prejavili i pri financovaní tohto projektu. Na jednu tretinu ceny organu sa zložili členovia Spoločnosti priateľov hudby vo Viedni a všetci návštevníci koncertov v Musikverein, ktorí za posledný rok prišli na koncert do Musikverein a časť ceny vstupenky bola určená práve na stavbu nového organu v tejto sále. Zarážajúce, obdivuhodné a priam neveriteľné je však to, že dve tretiny celej sumy venoval jediný dobrodinec a mecenáš!

Nový Riegerov opus patrí k výnimočným nástrojom, ktorý splní túžby snád' každého organistu. Tieto všetky informácie nám dávajú nádej, že rovnaká firma čoskoro postaví ďalší vynikajúci organ v inom meste na krásnom modrom Dunaji, v bratislavskej Redute.

# Direktórium pre kantorov: Pôstne obdobie

Prinášame štvrtú časť *Direktória pre kantorov* (DPK), ktoré je pomôckou pre výber spevov do liturgie. V tejto časti ponúkame repertoár na Pôstne obdobie – najmä **procesiové spevy**, t. j. úvodný spev, spev na prinášanie obetných darov a spev na prijímanie. Výber je určený pre aktuálny liturgický rok **B**, v rokoch A a C sa spevy môžu odlišovať z dôvodu iných liturgických čítaní.

Pri každom slávení nasledujú najprv abecedne zoradené spevy s možnou účasťou ľudu, za nimi abecedne zborový repertoár (vrátane gregoriánskeho chorálu). Ak je rovnaký spev odporúčaný pre viaceré časti jednej bohoslužby, je vhodné použiť ho v rovnakom zhudobnení len raz.

Z hľadiska textov sa DPK sústreďuje na 1) hlavnú tému konkrétneho slávenia (nachádza sa v evanjeliu), ktorá je vhodná pre všetky tri procesiové spevy, teda rovnako na úvod, obetovanie alebo prijímanie, 2) antifóny predpísané v liturgických príručkách na jednotlivé procesiové spevy. Pri každom slávení uvádzame evanjelióvu tému ako „hlavnú tému omše“ a preklad antifón ako „predpísanú tému spevu“. V poznámke môže byť uvedený súvis konkrétneho spevu s evanjeliom (L) alebo zdroj, kde je daný spev predpísaný (RM, GR a i.).

Antifóny možno použiť aj samostatne, t. j. bez žalmových veršov. Ak sa použijú aj verše, mali by byť zo zdroja, ktorý uvádzame pri každom procesiovom speve ako odporúčaný („odporúčané verše“).

**DPK bude naďalej prístupné online, na [www.spevník.sk](http://www.spevník.sk).** Počíta sa s jeho dopĺňaním, rozširovaním a úpravami. Návrhy ďalšieho repertoára, prípadne upozornenia na chyby v DPK môžete posilať na adresu [spevník@spevník.sk](mailto:spevník@spevník.sk). Budú prekonzultované a publikované pri aktualizácii.

*Vysvetlivky:* ad lib. = ad libitum (ľubovoľne); ADP = Antifóny a duchovné piesne (SSV, 2011); ann. = anonym; AT = časopis Adoramus Te; CC = Cantus Catholici (1655, 1700); CO = communio, spev na prijímanie; GR = Graduale Romanum (Solesmis, 1979); GS = Graduale simplex (Lib. Editrice Vaticana, 1975); IN = introit, úvodný spev; JKS = Jednotný katolícky spevník (SSV, 2006); L = lekcionár; LS = Liturgický spevník; MR = Missale Romanum (2002); OCM = Ordo cantus missae; OF = offertorium, spev na prinášanie obetných darov; RM = Rímsky misál (2001); SMT = Spevy a modlitby z Taizé (Lux, 2001); Ž = žalm; kurzíva = skladba je vybraná iba na základe tzv. všeobecnej adaptácie, nekorešponduje s predpísaným textom

## Omše od Popolcovej stredy do soboty 4. pôstneho týždňa

### Procesiové spevy všeobecne (najmä IN a OF)

Ach, čo som to len urobil – Daj duši (Bajan), JKS, č. 126/4-5, pieseň, 1hl., organ, téma pokánie  
 Attende Domine (gregorián), [www.spevník.sk/doc/nt-obozesklonsaknam\\_attendedomine.pdf](http://www.spevník.sk/doc/nt-obozesklonsaknam_attendedomine.pdf), antifóna s vešami, 1hl., organ ad lib., téma pokánie  
 Audi, benigne Conditor (Šurin), ADP, č. 50, hymnus, 1hl., organ, téma pokánie  
 Boh ti tento život dal – Chráň sa (Schneider-Trnavský), JKS, č. 509/3, pieseň, 1hl., organ, téma pokánie  
 Bože, verím – sám chceš (Matzenauer – Mathulay), JKS, č. 492/5, pieseň, 1hl., organ, téma pokánie  
 Božie kráľovstvo (Pawlak), [www.spevník.sk/doc/nt-boziekralovstvo.pdf](http://www.spevník.sk/doc/nt-boziekralovstvo.pdf), antifóna s vešami, 1hl., organ, téma pokánie, Božie slovo  
 Dobrý Boh môže len lásku dať (Gelineau), SMT, č. 22, 1-4hl., nástrojové sprievody ad lib., téma Boh je láska, odpustenie  
 Hlboko sa ti klaniame – Buď nám (Egry), JKS, č. 241/4, pieseň, 1hl., organ, téma pokánie  
 Ježišu, Ježišu – z trónu (Matzenauer – Mathulay), JKS, č. 115/2, pieseň, 1hl., organ, téma pokánie  
 Ježišu, vznešená (Schneider-Trnavský), JKS, č. 116, pieseň, 1hl., organ, téma pokánie  
 Kajajme sa (Tomáš op.), LS III, s. 8, responzórium s veršom, 1hl., organ, téma pokánie

Láskavý Otče (la-us), 1-3hl., so sólami, organ, téma pokánie  
 Lútostivý Bože (CC), JKS, č. 516/1, 3, pieseň, 1hl., organ, téma pokánie  
 Mizerere (Matzenauer – Mathulay), JKS, č. 151/1-4, 6, pieseň, 1hl., organ, téma pokánie  
 Ó Bože milosti (CC), JKS, č. 512/1, pieseň, 1hl., organ, téma pokánie  
 Ó Bože, skloň sa k nám (gregorián), [www.spevník.sk/doc/nt-obozesklonsaknam\\_attendedomine.pdf](http://www.spevník.sk/doc/nt-obozesklonsaknam_attendedomine.pdf), antifóna s vešami, 1hl., organ ad lib., téma pokánie  
 Ó láskavý môj Bože (CC), JKS, č. 513, pieseň, 1hl., organ, téma pokánie  
 Ó srdce kamenné – Tys', Kriste (Matzenauer – Mathulay), JKS, č. 168/4, pieseň, 1hl., organ, téma pokánie  
 Pane, zmy zo mňa (la-us), LS III, s. 7, antifóna s vešami, 1hl., organ; verše: LS II, s. 31; téma pokánie  
 Peruťami svojimi (Šurin), ADP, č. 26, antifóna so žalmom, 1hl., organ, téma Boh ochranca spravodlivých  
 S pobožnosťou oslavujme – Ľutujeme (Žaškovský), JKS, č. 173/2, pieseň, 1hl., organ, téma pokánie  
 Stvoriteľ dobrý (Šurin), ADP, č. 40, hymnus, 1hl., organ, téma pokánie  
 Už som dosť pracoval – V tento čas (ann.), JKS, č. 177/7, pieseň, 1hl., organ, téma pokánie  
 Voláme dnes (Jef), [www.spevník.sk/doc/nt-volamednes.pdf](http://www.spevník.sk/doc/nt-volamednes.pdf), 1hl., organ, téma pokánie  
 Všemohúci večný Bože (CC), JKS, č. 494/1, pieseň, 1hl., organ, téma pokánie



Miserere (Hasse, Lotti, Stuurman, Vogler), téma pokánie  
 Miserere mei (Gumpelzhaimer), AT 1/2008, téma pokánie  
 Miserere mei (Pozniak), AT 1/2008, téma pokánie  
 Miserere mei (Allegrì, Garcia, Victoria), obsahuje aj text Tibi soli peccavi, téma pokánie  
 Miserere mei Deus (Byrd, Callcott, Franco, Lange, Mozart, J. des Préz, White), obsahuje aj text Tibi soli peccavi, téma pokánie  
 Miserere mei Domine (Lasso), téma pokánie  
 Tibi soli peccavi (Bauer, Lasso, Valls), text je súčasťou Žalmu 51 Miserere, téma pokánie  
 Všemohúci večný Bože (CC), ssa, téma pokánie

### Úvodný spev

Bože, tvojej velebnosti (Knapp), JKS, č. 239/1, pieseň, 1hl., organ, téma pokánie a introit  
 Klaniame sa tebe, Bože (Schneider-Trnavský), JKS, č. 242/1, pieseň, 1hl., organ, téma pokánie a introit  
 Ó Bože na výsosti (Schneider-Trnavský), JKS, č. 246/1-2, pieseň, 1hl., organ, téma pokánie a introit  
 Poďte, duše, s radosťou (Knapp), JKS, č. 249/1, pieseň, 1hl., organ, téma pokánie a introit  
 Pred oltárom tu kľakáme (Schneider-Trnavský), JKS, č. 251/1, pieseň, 1hl., organ, téma pokánie a introit  
 Ráč nás, Pane, zbaviť (Eliáš), JKS, č. 253/1, pieseň, 1hl., organ, téma pokánie a introit  
 Tu skrúsení v prach padáme (M. Haydn), JKS, č. 256/1, pieseň, 1hl., organ, téma pokánie a introit

### Spev na prinášanie obetných darov

Bože, tvojej velebnosti (Knapp), JKS, č. 239/1, 6, pieseň, 1hl., organ, téma pokánie a obetovanie  
 Klaniame sa tebe, Bože - Prijmi, Pane (Schneider-Trnavský), JKS, č. 242/4, pieseň, 1hl., organ, téma pokánie a obetovanie  
 Ó Ježišu náš najmilší - Otče milý (Egry), JKS, č. 247/4, pieseň, 1hl., organ, téma obetovanie, Kristova obeta zotiera hriechy  
 Ráč nás, Pane, zbaviť - Prijmi ju (Eliáš), JKS, č. 253/(4-5), pieseň, 1hl., organ, téma pokánie a obetovanie

### Spev na prijímanie

Ach, čo som to len urobil - Daj duši (Bajan), JKS, č. 126/4-5, pieseň, 1hl., organ, téma Kristus, pokánie  
 Daruj, ó Ježiš, srdce mne - Ó Ježiš môj (ann.), JKS, č. 227/4-5, pieseň, 1hl., organ, téma Kristus, pokánie  
 Chvála tebe, ó Bože (Schneider-Trnavský), JKS, č. 268, pieseň, 1hl., organ, téma Kristus, pokánie, Oltárna sviatosť  
 Jesu dulcis memoria (Šurin), ADP, č. 52, hymnus, 1hl., organ, téma Kristus, pokánie, prijímanie  
 Ježiš sladký - Ježiš, nádej (Schneider-Trnavský), JKS, č. 114/(1), 3, pieseň, 1hl., organ, téma Kristus, pokánie, prijímanie  
 Ježišu, buď uctený - Ježišu náš (Schneider-Trnavský), JKS, č. 140/3-5, pieseň, 1hl., organ, téma Kristova krv zbavuje hriechov

Ježišu, Ježišu - z trónu (Matzenauer - Mathulay), JKS, č. 115/2, pieseň, 1hl., organ, téma Kristus, pokánie  
 Ježišu, vznešená (Schneider-Trnavský), JKS, č. 116, pieseň, 1hl., organ, téma Kristus, pokánie  
 Kdes', moje spasenie - Stratiac (ann.), JKS, č. 118/ 2, 5, pieseň, 1hl., organ, téma Kristus, pokánie  
 Keď, Ježiš sladký (Šurin), ADP, č. 14, hymnus, 1hl., organ, téma Kristus, pokánie, prijímanie  
 Kriste, zo srdca celého - Baránku čistý (Schneider-Trnavský), JKS, č. 272/2, pieseň, 1hl., organ, téma Kristus, pokánie  
 Kristus, príklad pokory (CC), JKS, č. 143, pieseň, 1hl., organ, téma Kristova obeta za hriešnikov, prijímanie  
 Lásky plní serafíni (Schneider-Trnavský), JKS, č. 273/2(-3), pieseň, 1hl., organ, téma Kristus, pokánie  
 Nebo i zem, vyhlasujte - Ó Ježiš, skrz lásku (Matzenauer - Mathulay), JKS, č. 228/7-8, pieseň, 1hl., organ, téma Kristus, pokánie  
 Nepochopiteľné, nesmierne tajomstvo - Prijmi (Schneider-Trnavský), JKS, č. 275/6, pieseň, 1hl., organ, téma Kristus, pokánie, Oltárna sviatosť  
 Ó láska, nádej, spása - Tys' všemohúci (Schneider-Trnavský), JKS, č. 278/2, pieseň, 1hl., organ, téma Kristus oslobodzuje od hriechov, pokánie  
 Ó srdce kamenné - Tys', Kriste (Matzenauer - Mathulay), JKS, č. 168/4, pieseň, 1hl., organ, téma Kristus, pokánie  
 Ó vitaj, Ježišu (Janovcsik - Horváth), JKS, č. 280/1, 3, 4, pieseň, 1hl., organ, téma Kristus, pokánie, Oltárna sviatosť  
 Oslavujeme najsvätejšie - Sedmorým (Egry), JKS, č. 229/2, 4, pieseň, 1hl., organ, téma Kristus, pokánie  
 Pokľakni na kolená - Baránku (Žaškovský), JKS, č. 260/6, pieseň, 1hl., organ, téma Kristus, pokánie, Oltárna sviatosť  
 Prebývaš v nás (Berthier), SMT, č. 35, 1-4hl., nástrojové sprievody ad lib., téma Kristus ochranca, nádej, prijímanie  
 Pred trón tvoj - Anjeli (Matzenauer - Mathulay), JKS, č. 167/5, 7, pieseň, 1hl., organ, téma Kristus, pokánie  
 S pobožnosťou oslavujeme - Ľutujeme (Žaškovský), JKS, č. 173/2, pieseň, 1hl., organ, téma Kristus, pokánie  
 Slovu nekonečnému - Tuto je opravdivé (Schneider-Trnavský), JKS, č. 285/3, pieseň, 1hl., organ, téma Kristus, pokánie, Oltárna sviatosť  
 Tisíc ráz buď pozdravené (Hennig), JKS, č. 233, pieseň, 1hl., organ, téma Kristus, pokánie  
 Tmou kráčame (Berthier), SMT, č. 21, 1-4hl., nástrojové sprievody ad lib., téma smäd po živej vode  
 Velebíme, Kriste, teba - Baránka (Fischer), JKS, č. 292/2, pieseň, 1hl., organ, téma Kristus, pokánie  
 Vitaj, najväčšie Božie telo - Baránku (Schneider-Trnavský), JKS, č. 296/2-4, pieseň, 1hl., organ, téma Kristus, pokánie, Oltárna sviatosť  
 Vitaj, spása duší - Baránku (Fischer), JKS, č. 298/2, pieseň, 1hl., organ, téma Kristus, pokánie

Z trónu slávy zostupuje (Schneider-Trnavský), JKS, č. 289/1, pieseň, 1hl., organ, téma Kristus, pokánie, prijímanie

Jesu, dulcis memoria (gregorián), LC, č. 84, 1hl., téma Kristus, pokánie, prijímanie

Jesu, dulcis memoria (Brito, Embil, Fresi, Gallus/Handl, Gebhardt, Iribarren, Müller, Palestrina, C. Rossini, Victoria, Vogler), téma Kristus, pokánie, prijímanie

Jesu, Rex admirabilis (Palestrina), sab alebo ssa, téma Kristus, pokánie

### Ďakovný chválospev po prijímaní

– Okrem spevov všeobecne vhodných na poďakovanie možno použiť tieto:

Chvála tebe, ó Bože (Schneider-Trnavský), JKS, č. 268/1, 3, pieseň, 1hl., organ

Oslavovať budem teba (Krška), [www.spevník.sk/doc/nt-oslavovatbudem.pdf](http://www.spevník.sk/doc/nt-oslavovatbudem.pdf), antifóna, 1hl., organ

Yzopom ma pokrop – Nech je Bohu (Knapp), JKS, č. 484/2, pieseň, 1hl., organ

### Na záver

Neopúšťaj nás (Schneider-Trnavský), JKS, č. 352, pieseň, 1hl., organ, téma pokánie, Panna Mária

Ó Mária, pozri na mňa (Matzenauer – Mathulay), JKS, č. 357, pieseň, 1hl., organ, téma pokánie, Panna Mária

### Popolcová streda

Hlavná téma omše: Tvoj Otec ťa odmení, lebo on vidí aj v skrytosti (Mt 6, 1-6. 16-18)

### Procesiové spevy všeobecne (najmä IN a OF)

Otče, ty vieš (Adamko), [www.spevník.sk/doc/nt-otcetyvies.pdf](http://www.spevník.sk/doc/nt-otcetyvies.pdf), antifóna s veršami, 1hl., organ, podľa L

Svätý pôst sa započína (Schneider-Trnavský), JKS, č. 123/1-3 a 6, pieseň, 1hl., organ, téma začiatok Pôstu

### Úvodný spev

– Predpísaná téma spevu podľa OCM, GR, RM: Pane, zmilúvaš sa nad všetkými a nepohrdaš ničím, čo si stvoril; zatváraš oči nad hriechmi ľudí, aby sa kajali a si k nim láskavý lebo si Boh a náš Pán. (Múd 11, 24-25. 27) Podľa GS: Zmiluj sa nado mnou, Bože, zmiluj sa nado mnou. Odporúčané verše: Ž 57.

Klaniame sa tebe, Bože (Schneider-Trnavský), JKS, č. 242/1, pieseň, 1hl., organ, podľa OCM, GR, RM a téma introit

Miserere (Matzenauer – Mathulay), JKS, č. 151/1-3, pieseň, 1hl., organ, podľa GS

Ó Bože na výsosti (Schneider-Trnavský), JKS, č. 246/1, pieseň, 1hl., organ, podľa GS a téma introit

Obnovme sa v duchu (la-us), LS III, s. 7, antifóna, 1hl., organ, podľa RM, OCM, GR

Obnovme sa v duchu (Šurin), ADP, č. 22, antifóna so žalmom, 1hl., organ, podľa RM, OCM, GR

Pane, zmilúvaš sa (Krška), antifóna, 1hl., organ, podľa RM, OCM, GR

Pane, zmilúvaš sa (Tomáš op.), LS III, s. 6, antifóna, 1hl., organ, podľa RM, OCM, GR

Pod' te, duše, s radosťou (Knapp), JKS, č. 249/1, pieseň, 1hl., organ, podľa GS a téma introit

Pred oltárom (Schneider-Trnavský), JKS, č. 251/1, pieseň, 1hl., organ, podľa RM, OCM, GR a téma introit

Miserere (Gumpelzhaimer, Hasse, Lotti, Stuurman, Vogler), podľa GS

Miserere mei (Allegrì, Garcia, Victoria), obsahuje aj text Tibi soli peccavi, podľa GS

Miserere mei Deus (gregorián), GS, s. 82-83, antifóna so žalmom, 1hl.

Miserere mei Deus (Byrd, Callcott, Franco, Lange, Mozart, J. des Prés, White), podľa GS

Miserere mei Domine (Lasso), satb, podľa GS

Misereris omnium (gregorián), GR, s. 62-63, antifóna so žalmom, 1hl., podľa OCM

Tibi soli peccavi (Bauer, Lasso, Valls), text je súčasťou Žalmu 51 Miserere, podľa GS

Všemohúci večný Bože (CC), ssa, podľa OCM, GR, RM, GS

### Počas značenia popolom

Attende Domine (gregorián), [www.spevník.sk/doc/nt-obozesklonsaknam\\_attendedomine.pdf](http://www.spevník.sk/doc/nt-obozesklonsaknam_attendedomine.pdf), antifóna s vešami, 1hl., organ ad lib., podľa OCM, GR

Kajajme sa (Tomáš op.), LS III, s. 8, responzórium s veršom, 1hl., organ, podľa RM, OCM, GR

Medzi presieňou a oltárom (la-us), LS III, s. 7, antifóna, 1hl., organ, podľa RM, OCM, GR

Mizerere (Matzenauer – Mathulay), JKS, č. 151/1-3, pieseň, 1hl., organ, podľa GS

Ó Bože, skloň sa k nám (gregorián), [www.spevník.sk/doc/nt-obozesklonsaknam\\_attendedomine.pdf](http://www.spevník.sk/doc/nt-obozesklonsaknam_attendedomine.pdf), antifóna s vešami, 1hl., organ ad lib., podľa OCM, GR

Obnovme sa v duchu (la-us), LS III, s. 7, antifóna, 1hl., organ, podľa RM, OCM, GR

Obnovme sa v duchu (Šurin), ADP, č. 22, antifóna so žalmom, 1hl., organ, podľa RM, OCM, GR

Pane, zmy zo mňa (la-us), LS III, s. 7, antifóna s veršami, 1hl., organ; verše: LS II, s. 31; podľa RM

Svätý pôst sa započína (Schneider-Trnavský), JKS, č. 123/1-3 a 6, pieseň, 1hl., organ, podľa RM, OCM, GR

Yzopom ma pokrop (Knapp), JKS, č. 484/1, pieseň, text je aj súčasťou spevu Delle Domine, 1hl., organ, podľa GS

Asperges me Domine (Victoria), text je aj súčasťou spevu Delle Domine, satb, podľa GS

Attende Domine (gregorián, Rusco), atb alebo stb, podľa OCM, GR

Delle, Domine (gregorián), GS, s. 86-87, antifóna so žalmom, súčasťou je aj text Asperges me, 1hl.

Emendemus in melius (gregorián), GR, s. 66-67, responzórium, 1hl., tento spev obsahuje aj text Attende Domine, podľa OCM

Emendemus in melius (Byrd, Donato, Morales, Trombetti), skladba obsahuje aj text Attende Domine, podľa OCM, GR



Immutemur habitu (gregorián), GR, s. 65, antifóna, 1hl., podľa OCM  
 Immutemur habitu (Garcia, Morales), skladba obsahuje aj text Iuxta vestibulum, podľa OCM, GR  
 Inter vestibulum (Morales), satb, podľa OCM, GR  
 Iuxta vestibulum (gregorián), GR, s. 65-66, antifóna, 1hl., podľa OCM  
 Miserere (Gumpelzhaimer, Hasse, Lotti, Stuurman, Vogler), podľa GS  
 Miserere mei (Allegrí, Garcia, Victoria), obsahuje aj text Tibi soli peccavi, podľa GS  
 Miserere mei Deus (Byrd, Callcott, Franco, Lange, Mozart, J. des Prés, White), podľa GS  
 Miserere mei Domine (Lasso), satb, podľa GS  
 Parce Domine (gregorián, Barber, Morales, Obrecht, Olivieri), podľa OCM, GR  
 Tibi soli peccavi (Bauer, Lasso, Valls), text je súčasťou Žalmu 51 Miserere, podľa GS

### Spev na prinášanie obetných darov

– Predpísaná téma spevu podľa OCM, GR: Budem ťa, Pane, oslavovať, že si ma vyslobodil a že si nedovolil, aby sa moji nepriatelia radovali nado mnou. Pane, k tebe som volal a ty si ma uzdravil. (Ž 30, 2-3) Podľa GS: Boh sa stal mojím ochrancom. Odporúčané verše: Ž 30.  
 Daruj, ó Ježiš, srdce mne – Ty, Otca odblesk (ann.), JKS, č. 227/5, pieseň, 1hl., organ, podľa OCM, GR  
 Oslavovať budem teba (Krška), [www.spevník.sk/doc/nt-oslavovatbudem.pdf](http://www.spevník.sk/doc/nt-oslavovatbudem.pdf), antifóna, 1hl., organ, podľa OCM, GR  
 Peruťami svojimi (Šurin), ADP, č. 26, antifóna so žalmom, 1hl., organ, podľa GS  
 Prebývaš v nás (Berthier), SMT, č. 35, 1-4hl., nástrojové sprievody ad lib., podľa GS  
 S pobožnosťou oslavujeme – Nech znie srdce (Žaškovský), JKS, č. 173/(1, 5), 6, pieseň, 1hl., organ, podľa OCM, GR  
 Exaltabo te (gregorián), GR, s. 313, antifóna, 1hl., podľa OCM  
 Exaltabo te (Casali, Croce, Lasso, Palestrina), podľa OCM, GR  
 Exaltabo te Domine (A. Scarlatti), satb, podľa OCM, GR  
 Factus est adiutor (gregorián), GS, s. 88, antifóna so žalmom, 1hl.

### Spev na prijímanie

– Predpísaná téma spevu podľa OCM, GR, RM: Kto o zákone Pánovom rozjíma dňom i nocou, prináša ovocie v pravý čas. (Ž 2, 2-3) Podľa GS: Pomôž nám, Pane, v súžení. Odporúčané verše: Ž 1 a Ž 60.  
 Daruj, ó Ježiš, srdce mne – Ó Ježiš (ann.), JKS, č. 227/6, pieseň, 1hl., organ, podľa GS  
 Ježišu, Ježišu – ty darca milosti (Matzenauer – Mathulay), JKS, č. 115/3, pieseň, 1hl., organ, podľa GS

Kdes', moje spasenie (ann.), JKS, č. 118, pieseň, 1hl., organ, podľa GS  
 Kto o zákone (Šurin), ADP, č. 18, antifóna so žalmom, 1hl., organ, podľa RM, OCM, GR  
 Kto o zákone (Tomáš op.), LS III, s. 8, antifóna, 1hl., organ, podľa RM, OCM, GR  
 Pomoc príde od Pána – kánon (ann. Taizé), SMT, č. 40, 1hl., 4 skupiny, nástrojové sprievody ad lib., podľa GS  
 Pred trón tvoj – Z úst tvojich (Matzenauer – Mathulay), JKS, č. 167/2, pieseň, 1hl., organ, podľa RM, OCM, GR  
 S pobožnosťou oslavujeme – Z podaných (Žaškovský), JKS, č. 173/3-4, pieseň, 1hl., organ, podľa RM, OCM, GR

Da nobis, Domine (gregorián), GS, s. 88-89, antifóna so žalmom, 1hl.  
 Qui meditabitur (gregorián), GR, s. 67, antifóna so žalmom, 1hl., podľa OCM, RM

### Prvá pôstna nedeľa

Hlavná téma omše: Satan ho pokúšal a anjeli mu posluhovali (Mk 1, 12-15)

### Procesiové spevy všeobecne (najmä IN a OF)

Božie kráľovstvo (Pawlak), [www.spevník.sk/doc/nt-boziyekralovstvo.pdf](http://www.spevník.sk/doc/nt-boziyekralovstvo.pdf), antifóna s veršami, 1hl., organ, podľa L  
 Dietky srdca nevinného – Tvoje slovo (Schneider-Trnavský), JKS, č. 240/3, pieseň, 1hl., organ, podľa L  
 Chlebom pre dušu (Adamko), [www.spevník.sk/doc/nt-chlebompredusu.pdf](http://www.spevník.sk/doc/nt-chlebompredusu.pdf), antifóna so žalmom, 1hl., organ, podľa L  
 Ježišu, Ježišu – Skrz Ducha (Matzenauer – Mathulay), JKS, č. 115/4, pieseň, 1hl., organ, podľa L  
 Lútostivý Bože (CC), JKS, č. 516/1, 3, pieseň, 1hl., organ, podľa L  
 Pán Boh náš nebeský (CC), JKS, č. 514, pieseň, 1hl., organ, podľa L  
 Z krutej púšte (Adamko), [www.spevník.sk/doc/nt-zkrutejpušte.pdf](http://www.spevník.sk/doc/nt-zkrutejpušte.pdf), antifóna so žalmom, 1hl., organ, podľa L  
 Svätý pôst sa započína (Schneider-Trnavský), JKS, č. 123/1-3 a 6, pieseň, 1hl., organ, téma začiatok Pôstneho obdobia

### Úvodný spev

– Predpísaná téma spevu podľa OCM, GR, RM: Keď ku mne zavolá, ja ho vyslyším a budem pri ňom v súžení, zachránim ho, oslávim a obdarím dlhým životom. (Ž 91, 15-16. 1) Podľa GS: Budú vzývať Pána a on ich vypočuje, budú volať a on povie: Tu som. Odporúčané verše: Ž 91.  
 Bože, neskrývaj svoju tvár (Martin ad.), LS III, s. 14, antifóna, 1hl., organ, podľa OCM, GR, RM, GS  
 Bože, neskrývaj svoju tvár (Zagar), LS III, s. 15, antifóna, 1hl., organ, podľa OCM, GR, RM, GS  
 Z krutej púšte (Adamko), [www.spevník.sk/doc/nt-zkrutejpušte.pdf](http://www.spevník.sk/doc/nt-zkrutejpušte.pdf), antifóna so žalmom, 1hl., organ, podľa OCM, GR, RM, GS

Invocabit me (gregorián), GR, s. 71-72, antifóna so žalmom, 1hl., podľa OCM, RM  
 K tebe volám, Pane (la-us), AT 4/1998, antifóna, 1hl., organ, podľa OCM, RM, GS  
 Tunc invocabis (gregorián), GS, s. 90-91, antifóna so žalmom, 1hl.

### Spev na prinášanie obetných darov

– Predpísaná téma spevu podľa OCM, GR: Svojimi krídlami ťa Pán zacloní a uchýliš sa pod jeho perute. Jeho pravda je štítom a pancierom. (Ž 91, 4) Podľa GS: Keď dávaš almužnu, nech nevie tvoja ľavá ruka, čo robí pravá. (Mt 6, 3) Odporúčané verše: Ž 51.  
 Bože, ty si večná pravda (S. M. Kristiána), www.spevník.sk/doc/nt-bozetylivecnapravda.pdf, antifóna so žalmom, 1hl., organ, podľa OCM, GR  
 Kde je Ježiš - On odstráni strach (Schneider-Trnavský), JKS, č. 117/4-5, pieseň, 1hl., organ, podľa OCM, GR  
 Peruťami svojimi (Šurin), ADP, č. 26, antifóna so žalmom, 1hl., organ, podľa OCM, GR

Cum facis eleemo-synam (gregorián), GS, s. 94, antifóna so žalmom, 1hl.  
 Scapulis suis (gregorián), GR, s. 76-77, antifóna, 1hl., podľa OCM

### Spev na prijímanie

– Predpísaná téma spevu podľa OCM, GR, RM II: Svojimi krídlami ťa Pán zacloní a uchýliš sa pod jeho perute. [Jeho pravda je štítom a pancierom.] (Ž 91, 4) Podľa RM I: Nielen z chleba žije človek, ale z každého slova, ktoré vychádza z Božích úst. (Mt 4, 4) Podľa GS: Všimni si moju hlasitú prosbu, Pane. Odporúčané verše: Ž 91 alebo Ž 5.  
 Bože, ty si večná pravda (S. M. Kristiána), www.spevník.sk/doc/nt-bozetylivecnapravda.pdf, antifóna so žalmom, 1hl., organ, podľa OCM, GR  
 Daj nám lásku k svojmu slovu (CC), JKS, č. 481/1, pieseň, 1hl., organ, podľa RM I a téma Kristus  
 Daj nám sväté požehnanie - Ó Ježišu (Valentovič - Sasinek), JKS, č. 266/2, pieseň, 1hl., organ, podľa RM I a téma Kristus, prijímanie  
 Dietky srdca nevinného - Tvoje slovo (Schneider-Trnavský), JKS, č. 240/3, pieseň, 1hl., organ, podľa RM I  
 Chlebom pre dušu (Adamko), www.spevník.sk/doc/nt-chlebompredusu.pdf, antifóna so žalmom, 1hl., organ, podľa RM I  
 Kde je Ježiš - On odstráni strach (Schneider-Trnavský), JKS, č. 117/4-5, pieseň, 1hl., organ, podľa OCM, GR, RM II  
 Peruťami svojimi (Šurin), ADP, č. 26, antifóna so žalmom, 1hl., organ, podľa OCM, GR, RM II  
 Zachovať nás v každej dobe (CC), JKS, č. 483, pieseň, 1hl., organ, podľa RM I a téma Kristus  
 Hospodin mojím Pastierom (CC), JKS, č. 511, pieseň, 1hl., organ, téma pokušenie, prijímanie  
 K večeri sa zblížujte - Moc hodného prijímania (Schneider-Trnavský), JKS, č. 185/4(-6), pieseň, 1hl., organ, téma diabol, ľudská slabosť, prijímanie

Intellege clamorem (gregorián), GS, s. 95-96, antifóna so žalmom, 1hl.  
 Scapulis suis (gregorián), GR, s. 77, antifóna so žalmom, 1hl., podľa OCM

### Na záver

Ó Mária, Mať premilá (CC), JKS, č. 360, pieseň, 1hl., organ, téma satan, Panna Mária  
 Ó Mária, pozri na mňa - Ó Mária, spomni (Matzenauer - Mathulay), JKS, č. 357/5, pieseň, 1hl., organ, téma satan, Panna Mária  
 Pozdravená buď, Matička - Ó Panna (CC), JKS, č. 361/2, pieseň, 1hl., organ, téma satan, Panna Mária

### Druhá pôstna nedeľa

Hlavná téma omše: Toto je môj milovaný Syn (Mk 9, 2-10)

### Procesiové spevy všeobecne (IN, OF alebo CO)

Hľad' na Pána (ann. Taizé), SMT, č. 57, 1-4hl., nástrojové sprievody ad lib., podľa L  
 Ježišu, Ježišu (Matzenauer - Mathulay), JKS, č. 115/1, pieseň, 1hl., organ, podľa L  
 Toto je môj milovaný Syn (ann.), www.spevník.sk/doc/nt-totojemojmilovanysyn.pdf, antifóna so žalmom, 1hl., organ, podľa L

### Úvodný spev

– Predpísaná téma spevu podľa OCM I, GR I, RM I: V srdci mi znejú tvoje slová: „Hľadajte moju tvár!“ Pane, ja hľadám tvoju tvár. Neodvracaj svoju tvár od mňa. (Ž 27, 8-9a) Podľa OCM II, GR II, RM II: Rozpomeň sa, Pane, na svoje zľutovanie a na svoje milosrdenstvo, ktoré trvá od vekov. Ved' nik, čo dúfa v teba, nebude zahanbený. Bože, vyslobod' Izraela zo všetkých jeho súžení. (Ž 25, 6. 3. 22) Podľa GS: Ježiš vzal so sebou učeníkov, vyviedol ich na vysoký vrch a tam sa pred nimi premenil. (Mt 17, 1-2) Odporúčané verše: Ž 27 alebo Ž 25 alebo Ž 84.  
 Bože, neskrývaj svoju tvár (Martin ad.), LS III, s. 14, antifóna, 1hl., organ, podľa OCM I-II, GR I-II, RM I-II  
 Bože, neskrývaj svoju tvár (Zagar), LS III, s. 15, antifóna, 1hl., organ, podľa OCM I-II, GR I-II, RM I-II  
 Hľad' na Pána (ann. aizé), SMT, č. 57, 1-4hl., nástrojové sprievody ad lib., podľa OCM I, GR I, RM I  
 In te confido (Berthier), SMT, č. 33, 1-4hl., nástrojové sprievody ad lib., podľa OCM II, GR II, RM II  
 Ježišu, Ježišu - ty darca (Matzenauer - Mathulay), JKS 115/(2)-3, pieseň, 1hl., organ, podľa OCM II, GR II, RM II  
 Ježišu, vznešená (Schneider-Trnavský), JKS, č. 116/1, pieseň, 1hl., organ, podľa OCM II, GR II, RM II  
 Misericordias Domini (Berthier), SMT, č. 45, 1-4hl., nástrojové sprievody ad lib., podľa OCM II, GR II, RM II





Príď so svojou milosťou (Berthier), SMT, č. 7, 1-4hl., nástrojové sprievody ad lib., podľa OCM II, GR II, RM II

Tu skrúšeni v prach padáme (M. Haydn), JKS, č. 256/1, pieseň, 1hl., organ, podľa OCM I, GR I, RM I

V srdci mi znejú (Adamko), [www.spevník.sk/doc/nt-vsrdcimizneju.pdf](http://www.spevník.sk/doc/nt-vsrdcimizneju.pdf), antifóna so žalmom, 1hl., organ, podľa OCM I, GR I, RM I

Assumpsit Iesus (gregorián), GS, s. 288-289, antifóna so žalmom, 1hl., podľa GS

In illo tempore (Guerrero, Morales, Soriano), podľa GS

Reminiscere (gregorián), GR, s. 81, antifóna so žalmom, 1hl., podľa OCM II, RM II

Tibi dixit (gregorián), GR, s. 88, antifóna so žalmom, 1hl., podľa OCM I, RM I

### Spev na prinášanie obetných darov

– Predpísaná téma spevu podľa OCM, GR: Budem sa tešiť z tvojich predpisov, lebo som si ich obľúbil. Svoje ruky budem dvíhať k tvojim predpisom, ktoré som si obľúbil. (Ž 119, 47-48a) Podľa GS: Urobme tu tri stánky: jeden tebe, jeden Mojžišovi a jeden Eliášovi. (Mk 9, 5) Odporúčané verše: Ž 133.

Poteším sa (Adamko), [www.spevník.sk/doc/nt-potesimsa.pdf](http://www.spevník.sk/doc/nt-potesimsa.pdf), antifóna so žalmom, 1hl., organ, podľa OCM, GR

Pôvod blaha – Svätého nám Ducha (Schneider-Trnavský), JKS 215/7, pieseň, 1hl., organ, podľa OCM, GR

Faciamus hic tria tabernacula (gregorián), GS, s. 291-292, antifóna so žalmom, 1hl., podľa GS

Meditabor (gregorián), GR, s. 356, antifóna, 1hl., podľa OCM

### Spev na prijímanie

– Predpísaná téma spevu podľa OCM, GR, GS: Nikomu nehovorte o tomto videní, kým Syn človeka nevstane z mŕtvych. (Mt 17, 9) Podľa RM: Toto je môj milovaný Syn, v ktorom mám zaľúbenie, počúvajte ho. (Mt 17, 5) Odporúčané verše: Ž 45 alebo Ž 97.

Toto je môj milovaný Syn (ann.), [www.spevník.sk/doc/nt-totojemojmilovanysyn.pdf](http://www.spevník.sk/doc/nt-totojemojmilovanysyn.pdf), antifóna so žalmom, 1hl., organ, podľa RM

Visionem (gregorián), GR, s. 90, tiež GS, s. 292-293, antifóna so žalmom, 1hl., podľa OCM, GS

### Tretia pôstna nedeľa

Hlavná téma omše (A, aj B a C, ak sa číta evanjelium o Samaritánke): Prameň vody prúdiacej do večného života (Jn 4, 5-42)

(B, ak sa číta evanjelium o chráme): Zborte tento chrám a za tri dni ho postavím (Jn 2, 13-25)

### Procesiové spevy všeobecne (najmä IN a OF)

Hospodin mojím Pastierom (CC), JKS, č. 511, pieseň, 1hl., organ, v roku A, aj v rokoch B a C, ak sa číta evanjelium o Samaritánke, podľa L

Náš prameň (ann. Taizé), SMT, č. 68, 1-4hl., nástrojové sprievody ad lib., v roku A, aj v rokoch B a C, ak sa číta evanjelium o Samaritánke, podľa L

Tmou kráčame (Berthier), SMT, č. 21, 1-4hl., nástrojové sprievody ad lib., v roku A, aj v rokoch B a C, ak sa číta evanjelium o Samaritánke, podľa L

### Úvodný spev

– Predpísaná téma spevu podľa OCM I, GR I, GS, RM I: Moje oči sa neprestajne upierajú na Pána, [ved' on mi vyslobodzuje nohy z osídel. Pozriže na mňa a zmiľuj sa nado mnou, lebo som sám a úbohý]. (Ž 25, 15-16) Podľa OCM II, GR II, RM II: Posväťím svoje veľké meno a zhromaždím vás zo všetkých krajín. Budem na vás kropiť čistou vodu, že sa očistíte; a vložím do vás nového ducha. (Ezech. 36, 23-26) Odporúčané verše: Ž 25 alebo Ž 34.

Daruj, ó Ježiš, srdce mne – Ó Ježiš môj (ann.), JKS, č. 227/4(-5), pieseň, 1hl., organ, podľa OCM II, GR II, RM II

Hľaď na Pána (ann. Taizé), SMT, č. 57, 1-4hl., nástrojové sprievody ad lib., podľa OCM I, GR I, GS, RM I

Hysopom ma pokrop (Knapp), JKS, č. 484/1, pieseň, 1hl., organ, podľa OCM II, GR II, RM II

Oculi nostri (Berthier), SMT, č. 54, 1-4hl., nástrojové sprievody ad lib., podľa OCM I, GR I, GS, RM I

Pod'te, duše, s radosťou – Svätý, svätý (Knapp), JKS, č. 249/7, pieseň, 1hl., organ, podľa OCM II, GR II, RM II

Sanctum nomen Domini (Berthier), SMT, č. 59, 1-4hl., nástrojové sprievody ad lib., podľa OCM I, GR I, GS, RM I

Tu skrúšeni v prach padáme (M. Haydn), JKS, č. 256/1, pieseň, 1hl., organ, podľa OCM I, GR I, GS, RM I

Vylejem na vás čistou vodu (Adamko), AT 2/2008, 1hl., organ, podľa OCM II, GR II, RM II

Zhromaždi nás (Adamko), AT 1/2006, [www.spevník.sk/doc/nt-zhromazdinas.pdf](http://www.spevník.sk/doc/nt-zhromazdinas.pdf), pieseň, 1hl., organ, podľa OCM II, GR II, RM II

Dum sanctificatus fuero (gregorián), GR, s. 249, antifóna so žalmom, 1hl., podľa OCM II, RM II

Oculi mei (gregorián), GR, s. 96, antifóna so žalmom, 1hl., podľa OCM I, RM I

Oculi mei (gregorián), GS, s. 96-97, antifóna so žalmom, 1hl., OCM I, RM I

### Spev na prinášanie obetných darov

– Predpísaná téma spevu podľa OCM, GR: Rozhodnutia Pánove sú správne, potešujú srdce. Sladšie sú než med, než medové kvapky z plástu. Tvoj služobník ich zachováva. (Ž 19, 9a. 11b. 12) Podľa GS: Lám hladnému svoj chlieb a bedárov bez prístrešia zaveď do svojho domu. (Iz 58,7) Odporúčané verše: Ž 51.

– *Spevy pre ľud na požadované témy chýbajú. Možno spievať aj repertoár vhodný všeobecne na offertorium.*

Frangere esurienti (gregorián), GS, s. 100-101, antifóna so žalmom, 1hl.

Iustitiae Domini rectae (gregorián), GR, s. 309, antifóna, 1hl., podľa OCM

### Spev na prijímanie

– Predpísaná téma spevu podľa OCM I, GR II, RM II, v rokoch B a C, ak sa nečíta evanjelium o Samaritánke: Vrabec si nájde príbytok a lastovička hniezdo, kde vkladá svoje mláďatá: tvoje oltáre, Pane zástupcov, môj kráľ a môj Boh. Blažení tí, čo bývajú v tvojom dome a bez prestania ťa velebia. (Ž 84, 4-5) Podľa OCM II, GR I, RM I, v roku A, aj v rokoch B a C, ak sa číta evanjelium o Samaritánke: Kto sa napije z vody, ktorú mu ja dám, nebude žízniť naveky. A voda, ktorú mu dám, stane sa v ňom prameňom vody prúdiacej do večného života. (Jn 4, 13-14) Podľa GS: Pán je moje svetlo a moja spása. (Ž 27, 1) Odporúčané verše v rokoch B a C: Ž 84, v roku A: Iz 12; alebo Ž 27.

Bože, ty si večná pravda (S. M. Kristiána), [www.spevník.sk/doc/nt-bozetysivecnapravda.pdf](http://www.spevník.sk/doc/nt-bozetysivecnapravda.pdf), antifóna so žalmom, 1hl., organ, podľa GS

Hospodin mojím Pastierom (CC), JKS, č. 511, v roku A, aj v rokoch B a C, ak sa číta evanjelium o Samaritánke, podľa OCM II, GR I, RM I

Kde si, môj milý (Matzenauer – Mathulay), JKS, č. 119/1, (2, 6), pieseň, 1hl., organ, podľa GS a téma Kristus, prijímanie

Len Boh je moja spása (Berthier), SMT, č. 47, 1-4hl., nástrojové sprievody ad lib., podľa GS

Ó môj Bože láskavý – Prevládal (Schneider-Trnavský), JKS, č. 157/4(-5), pieseň, 1hl., organ, podľa GS a téma Kristus, prijímanie

Ó Pôvodca nášho blaha (Schneider-Trnavský), JKS, č. 225/1, pieseň, 1hl., organ, podľa GS

Oslavujeme najsvätejšie Srdce (Egry), JKS, č. 229/1, v roku A, aj v rokoch B a C, ak sa číta evanjelium o Samaritánke, podľa OCM II, GR I, RM I

Pôvod blaha (Schneider-Trnavský), JKS, č. 215/1-2, pieseň, 1hl., organ, podľa GS

Salutis humanae (Schneider-Trnavský), JKS, č. 225/1, pieseň, 1hl., organ, podľa GS

Tmou kráčame (Berthier), SMT, č. 21, 1-4hl., nástrojové sprievody ad lib., v roku A, aj v rokoch B a C, ak sa číta evanjelium o Samaritánke, podľa OCM II, GR I, RM I  
Z tvojho boku (Pawlak), AT 2/2006, [www.spevník.sk/doc/nt-ztvojhoboku.pdf](http://www.spevník.sk/doc/nt-ztvojhoboku.pdf), antifóna s veršami, najmä 1., 2. a 5. verš, 1hl., organ, v roku A, aj v rokoch B a C, ak sa číta evanjelium o Samaritánke, podľa OCM II, GS I, RM I, L a téma Kristus, prijímanie

Beati qui habitant (Cima, Führer), podľa OCM I, GR II, RM II

Illuminatio mea (gregorián), GS, s. 101-102, antifóna so žalmom, 1hl.

Passer invenit (gregorián), GR, s. 306-307, antifóna so žalmom, 1hl., v rokoch B a C, ak sa nečíta evanjelium o Samaritánke, podľa OCM I, RM II

Quam dilecta (Röder, Saint-Saëns), podľa OCM I, GR II, RM II

Qui biberit aquam (gregorián), GR, s. 99, antifóna s veršami, 1hl., v roku A, aj v rokoch B a C, ak sa číta evanjelium o Samaritánke, podľa OCM II, RM I

### Štvrtá pôstna nedela

Hlavná téma omše (A, aj B a C, ak sa číta evanjelium o slepom od narodenia): Šiel, umyl sa a vrátil sa vidiaci (Jn 9, 1-41)

(B, ak sa číta evanjelium „Boh poslal Syna“): Boh poslal Syna, aby sa skrze neho svet spasil (Jn 3, 14-21)

### Procesiové spevy všeobecne (IN, OF alebo CO)

Boh vlastného Syna neušetril (Martin ad.), LS III, s. 16, antifóna, 1hl., organ, v roku B, ak sa číta evanjelium „Boh poslal Syna“, podľa L

Lútosťivý Bože – Z hlbín (CC), JKS, č. 516/3, v roku A, aj v rokoch B a C, ak sa číta evanjelium o slepom od narodenia, podľa L

My klaniame sa tebe – Veríme (M. Haydn), JKS, č. 245/4, pieseň, 1hl., organ, v roku B, ak sa číta evanjelium „Boh poslal Syna“, podľa L

Ó Ježišu náš najmilší – Tak je (Egry), JKS, č. 247/2, pieseň, 1hl., organ, v roku B, ak sa číta evanjelium „Boh poslal Syna“, podľa L

Otec nebeský – Všetci plesajme (Schneider-Trnavský), JKS, č. 17/6, pieseň, 1hl., organ, v roku B, ak sa číta evanjelium „Boh poslal Syna“, podľa L

Veselo spievajme (ann.), JKS, č. 24/1, pieseň, 1hl., organ, v roku B, ak sa číta evanjelium „Boh poslal Syna“, podľa L

### Úvodný spev

– Predpísaná téma spevu podľa OCM, GR, RM: Raduj sa, Jeruzalem, zhromaždíte sa všetci, čo ste si ho obľúbili; jasajte, čo ste boli zarmútení, plesajte a čerpajte z bohatých zdrojov útechy. (Iz 66, 10-11) Podľa GS: V súžení som vzýval Pána a Pán ma vypočul a vyslobodil. (Ž 118, 5) Odporúčané verše: Ž 122 alebo Ž 118.

Misericordias Domini (Berthier), SMT, č. 45, 1-4hl., nástrojové sprievody ad lib., podľa OCM, GR, RM

Ó preveľká milosť – Chvála tebe (CC), JKS, č. 159/(1), 3, pieseň, 1hl., organ, podľa OCM, GR, RM

Raduj sa, Jeruzalem (Šurin), ADP, č. 32, antifóna so žalmom, 1hl., organ, podľa OCM, GR, RM

In tribulatione (gregorián), GS, s. 102-103, antifóna so žalmom, 1hl.

Laetare Ierusalem (gregorián), GR, s. 108-109, antifóna so žalmom, 1hl., podľa OCM, GR, RM



### Spev na prinášanie obetných darov

- Predpísaná téma spevu podľa OCM I, GR I, v rokoch A a B, aj v roku C, ak sa nečíta evanjelium o márnotrattnom synovi: Chváľte Pána, lebo Pán je dobrý; ospevujte jeho meno, lebo je ľúbezné. Čokoľvek Pán chce, urobí na nebi i na zemi. (Ž 135, 3. 6) Podľa GS: Dobre je oslavovať Pána, nášho Boha. (Ž 92, 2) Odporúčané verše: Ž 92.
- Bonum est confidere (Berthier), SMT, č. 5, 1-4hl., nástrojové sprievody ad lib., podľa GS
- Budem oslavovať teba (S. M. Kristiána), [www.spevník.sk/doc/nt-budemoslavovatteba.pdf](http://www.spevník.sk/doc/nt-budemoslavovatteba.pdf), antifóna s veršami, 1hl., organ, podľa GS
- Chváľiť Pána chcem (Berthier), SMT, č. 9, 1-4hl., nástrojové sprievody ad lib., podľa OCM I, GR I, v rokoch A a B, aj v roku C, ak sa nečíta evanjelium o márnotrattnom synovi
- Chváľme vždy Pána (CC), JKS, č. 515/1, pieseň, 1hl., organ, podľa OCM I, GR I, v rokoch A a B, aj v roku C, ak sa nečíta evanjelium o márnotrattnom synovi
- Jeruzalem, kraj nebeský – Zazni Bohu (Schneider-Trnavský), JKS, č. 506/4, pieseň, 1hl., organ, podľa OCM I, GR I, v rokoch A a B, aj v roku C, ak sa nečíta evanjelium o márnotrattnom synovi
- Laudate omnes gentes (Berthier), SMT, č. 43, 1-4hl., nástrojové sprievody ad lib., podľa OCM I, GR I, v rokoch A a B, aj v roku C, ak sa nečíta evanjelium o márnotrattnom synovi
- Ó Bože na výsosti – Hlas vrúcne pozdvihujme (Schneider-Trnavský), JKS, č. 246/5, pieseň, 1hl., organ, podľa OCM I, GR I, v rokoch A a B, aj v roku C, ak sa nečíta evanjelium o márnotrattnom synovi
- Ó Bože na výsosti – Ráč prijať (Schneider-Trnavský), JKS, č. 246/4, pieseň, 1hl., organ, podľa GS a téma obetovanie
- Ó Ježišu náš najmilší – Svätý, svätý (Egry), JKS, č. 247/6, pieseň, 1hl., organ, podľa GS
- Pane mocný (CC), JKS, č. 197/1, pieseň, 1hl., organ, podľa OCM I, GR I, v rokoch A a B, aj v roku C, ak sa nečíta evanjelium o márnotrattnom synovi
- Pod'ťe, obnovme obeť – Stvoriteľa oslavujme (Bahe-ry), JKS, č. 250/2, pieseň, 1hl., organ, podľa GS a téma obetovanie
- Pred oltárom tu kľakáme – Mocný Bože (Schneider-Trnavský), JKS, č. 251/2, (7), pieseň, 1hl., organ, podľa OCM I, GR I, v rokoch A a B, aj v roku C, ak sa nečíta evanjelium o márnotrattnom synovi
- Pred trón lásky – Sláva večná (Schneider-Trnavský), JKS, č. 252/2, pieseň, 1hl., organ, podľa GS
- Tu skrúsení v prach padáme – Bud' Bohu na výsosti (M. Haydn), JKS, č. 256/2, pieseň, 1hl., organ, podľa OCM I, GR I, v rokoch A a B, aj v roku C, ak sa nečíta evanjelium o márnotrattnom synovi
- Bonum est confiteri (gregorián), GS, s. 106-107, antifóna so žalmom, 1hl.
- Laudate Dominum (gregorián), GR, s. 110, antifóna, 1hl., v rokoch A a B, aj v roku C, ak sa nečíta evanjelium o márnotrattnom synovi, podľa OCM I

### Spev na prijímanie

- Predpísaná téma spevu podľa OCM I, GR I, RM III, v rokoch B a C, ak sa nečíta evanjelium o slepom od narodenia: Jeruzalem je vystavaný ako mesto spojené v jeden celok. Tam prichádzajú kmene, kmene Pánove, aby velebili tvoje meno, Pane. (Ž 122, 3-4) Podľa OCM II, GR II, RM I, v roku A, aj v rokoch B a C, ak sa číta evanjelium o slepom od narodenia: Pán mi potrel oči, išiel som, umyl som sa, otvorili sa mi oči a uveril som v Boha. (Jn 9, 6. 11. 38) Podľa GS: Pristúpim k Božiemu oltáru, k Bohu, ktorý ma naplňa radosťou i plesaním. (Ž 43, 4) Odporúčané verše: Ž 122, v roku A: Ž 27, v roku C: Ž 31; alebo Ž 43.
- Ach, vitaj, vitaj nám (Žaškovský), JKS, č. 262, pieseň, 1hl., organ, podľa GS
- Bože, tvojej velebnosti (Knapp), JKS, č. 239/1, pieseň, 1hl., organ, podľa GS
- Tu skrúsení v prach padáme – Jak smiem ísť (M. Haydn), JKS, č. 256/7, pieseň, 1hl., organ, podľa GS
- Veľkú milosť udeľuješ – Zanechávam (Wick), JKS, č. 293/3, pieseň, 1hl., organ, podľa GS
- Jerusalem quae aedificatur (gregorián), GR, s. 370, antifóna so žalmom, 1hl., v rokoch B a C, ak sa nečíta evanjelium o slepom od narodenia, podľa OCM I, RM III
- Introibo ad altare Dei (gregorián), GS, s. 107-108, antifóna so žalmom, 1hl.
- Lutum fecit (gregorián), GR, s. 111, antifóna so žalmom, 1hl., v roku A, aj v rokoch B a C, ak sa číta evanjelium o slepom od narodenia, podľa OCM II, RM I

### Omše od Piatej pôstnej nedele do stredy Veľkého týždňa

#### Procesiové spevy všeobecne (IN, OF alebo CO)

- téma utrpenie Pána, kríž
- Ach, kríž svätý (Hollý), JKS, č. 129/1, 5-7, pieseň, 1hl., organ
- Ach, pod'ťe, kresťania (trad.), JKS, č. 131/1-2, 5-6, pieseň, 1hl., organ
- Ach, prečo si, zlosť (Potocký), JKS, č. 132, pieseň, 1hl., organ
- Často drahé rany sväté (Bajan), JKS, č. 135/1-2, pieseň, 1hl., organ
- Čo trpieť má Spasiteľ náš (CC), JKS, č. 121, pieseň, 1hl., organ
- Čuj hlas môj (Schneider-Trnavský), JKS, č. 136, pieseň, 1hl., organ
- Čuj, svet (Janovcsik – Horváth), JKS, č. 137, pieseň, 1hl., organ
- Jezu Kriste, Pane milý (Hollý), JKS, č. 133/1, 8, pieseň, 1hl., organ
- Každá rana (Matzenauer – Mathulay), JKS, č. 141/1-2, pieseň, 1hl., organ
- Kristus trpel za vás (Adamko), [www.spevník.sk/doc/nt-kristustrpelzavas.pdf](http://www.spevník.sk/doc/nt-kristustrpelzavas.pdf), antifóna s veršami, 1hl., organ
- Ktorýs' za nás trpel (Hollý), JKS, č. 144/1, 3-4, pieseň, 1hl., organ

Ku krížu svätému (Janovcsik – Horváth), JKS, č. 146/1-3, pieseň, 1hl., organ  
 Môj milý Ježišu (Knapp), JKS, č. 152/1-2, (3-8), pieseň, 1hl., organ  
 Na Hore olivovej (Jasenecký), AT 1/1999, pieseň, 1hl., organ  
 Nevinnosť premilá (Hollý), JKS, č. 149/1-3, pieseň, 1hl., organ  
 Ó hlava ubolená (Hasler), JKS, č. 180, pieseň, 1hl., organ  
 Ó Ježišu môj zranený (Schneider-Trnavský), JKS, č. 155/1-3, pieseň, 1hl., organ  
 Ó môj Bože láskavý – Ó velebný (Schneider-Trnavský), JKS, č. 157/3, pieseň, 1hl., organ  
 Ó nesmierna milosť (CC/Adamko), www.spevník.sk/doc/nt-onesmiernamilost.pdf, pieseň, 1hl., organ  
 Ó preveľká milosť (CC), JKS, č. 159/1, 4, pieseň, 1hl., organ  
 Ó srdce kamenné (Matzenauer – Mathulay), JKS, č. 168, pieseň, 1hl., organ  
 Prápor Kráľa slávne veje – Stalo sa (Schneider-Trnavský), JKS, č. 186/3-4, 6-7, pieseň, 1hl., organ  
 Pred trón tvoj, ó Kriste (Matzenauer – Mathulay), JKS, č. 167/1-2, pieseň, 1hl., organ  
 Presväté znamenie (Schneider-Trnavský), JKS, č. 166, pieseň, 1hl., organ  
 S pobožnosťou oslavujeme (Žaškovský), JKS, č. 173/1-5, pieseň, 1hl., organ  
 Srdce puká od žalosti (Matzenauer – Mathulay), JKS, č. 174, pieseň, 1hl., organ  
 Tvoje muky ospevujem (Schneider-Trnavský), JKS, č. 175, pieseň, 1hl., organ  
 Umučenie drahého Pána – Ježiš Kristus (CC), JKS, č. 176a/2, 6, 8, pieseň, 1hl., organ  
 Ústa vyprahnuté (Adamko), www.spevník.sk/doc/nt-ustavyprahnute.pdf, antifóna so žalmom, 1hl., organ  
 Útulný kríž (Kopec), antifóna a hymnus, zbor 1-3hl. ad lib., verše 1hl.  
 Vexilla Regis – Impleta sunt (Šurin), ADP, č. 57/3-4, 6-7, hymnus, 1hl., organ  
 Vzdajme chválu, česť i slávu (Schneider-Trnavský), JKS, č. 234/1, 3, pieseň, 1hl., organ  
 Zástavy Kráľa – Strom vzácny (Šurin), ADP, č. 46/3-4, 6-7, hymnus, 1hl., organ

O crux ave (Morales, Nystedt, Palestrina)  
 O crux benedicta (Guerrero, Merulo, Rore)  
 Umučenie drahého Pána – Ježiš Kristus (CC), JKS, č. 176b/2, 6, 8, pieseň, 4hl. zbor

### Spev na prinášanie obetných darov

– téma utrpenie Pána, kríž, obetovanie  
 Pred trón tvoj, ó Kriste – Pristúpme (Matzenauer – Mathulay), JKS, č. 167/4, pieseň, 1hl., organ

### Spev na prijímanie

– téma utrpenie Pána, kríž, Oltárna sviatosť  
 Ach, vitaj, vitaj nám – presväté telo (Žaškovský), JKS, č. 262/2-3, 5, pieseň, 1hl., organ

Buď vždy pozdravené (Žaškovský), JKS, č. 264/1, 8, pieseň, 1hl., organ  
 Duša Kristova (Schneider-Trnavský), JKS, č. 303, pieseň, 1hl., organ  
 Ježiš, Ježiš, príď ku mne – Pre mňa (Schneider-Trnavský), JKS, č. 300/(1), 4, pieseň, 1hl., organ  
 Kdes', moje spasenie – Nech prijmem (trad.), JKS, č. 118/6, pieseň, 1hl., organ  
 Klaniam sa ti vrúcne (Schneider-Trnavský), JKS, č. 270/3-5, pieseň, 1hl., organ  
 Ó láska, nádej, spása (Schneider-Trnavský), JKS, č. 278, pieseň, 1hl., organ  
 Ó môj Bože láskavý – Ó vytrhni z pút (Schneider-Trnavský), JKS, č. 157/(3), 5, pieseň, 1hl., organ  
 Pred trón tvoj, ó Kriste – Vitaj (Matzenauer – Mathulay), JKS, č. 167/6-7, pieseň, 1hl., organ  
 Veľkú milosť udeľuješ – Pod spôsobom (Wick), JKS, č. 293/2, možno pridať aj 1. a 3. strofu, pieseň, 1hl., organ  
 Vitaj, milý Jezu Kriste (Hollý), JKS, č. 295, pieseň, 1hl., organ

Ave verum corpus (gregorián, Byrd, Castro, Gontijo, Gounod, Kopec, Lasso, Liszt, Maia, Mozart, Peeters, Poulenc, J. des Prez, Robison, Saint-Saëns, Viadana a i.)  
 Zdrav' buď, pravé telo (Kopec), 1hl., organ

### Ďakovný chválospev po prijímaní

– Okrem spevov všeobecne vhodných na poďakovanie možno použiť tieto:  
 Chvála tebe, ó Bože (Schneider-Trnavský), JKS, č. 268/1, 3, pieseň, 1hl., organ  
 Yzopom ma pokrop – Nech je Bohu (Knapp), JKS, č. 484/2, pieseň, 1hl., organ

### Na záver

Neopúšťaj nás (Schneider-Trnavský), JKS, č. 150/1, 4-8, 10, pieseň, 1hl., organ, téma utrpenie Pána, Panna Mária

### Piata pôstna nedeľa

Hlavná téma omše (A, aj B a C, ak sa číta evanjelium o Lazárovi): Ja som vzkriesenie a život (Jn 11, 1-45)  
 (B, ak číta evanjelium o zrne): Ak pšeničné zrno padne do zeme a odumrie, prinesie veľkú úrodu (Jn 12, 20-33)

### Procesiové spevy všeobecne (IN, OF alebo CO)

Ježiš Kristus, buď pochválen' – Zošli, Bože (Matzenauer – Mathulay), JKS, č. 482/2, pieseň, 1hl., organ, v roku B, ak číta evanjelium o zrne, podľa L  
 Zachovať nás v každej dobe (CC), JKS, č. 483, pieseň, 1hl., organ, v roku B, ak číta evanjelium o zrne, podľa L

### Úvodný spev

– Predpísaná téma spevu podľa OCM, GR, RM : Súď ma, Bože, a rozhodni môj spor s neverným ľudom;



zachráň ma pred zločincom a úskočným človekom. Veď ty si môj Boh a moje útočisko. (Ž 43 1-2a) Podľa GS: Bože môj, vytrhni ma z ruky hriechníka (Ž 71, 4) Odporúčané verše: Ž 43 alebo Ž 71.

Bože, vymôž mi právo (Adamko), [www.spevník.sk/doc/nt-bozevymozmipravo1.pdf](http://www.spevník.sk/doc/nt-bozevymozmipravo1.pdf), antifóna so žalmom, 1hl., organ, podľa OCM, GR, RM, GS

Bože, vymôž mi právo (Šurin), ADP, č. 4, antifóna so žalmom, 1hl., organ, podľa OCM, GR, RM, GS

Deus meus, eripe me (gregorián), GS, s. 108-109, antifóna so žalmom, 1hl.

Iudica me Deus (gregorián), GR, s. 120, antifóna so žalmom, 1hl., podľa OCM, RM

### Spev na prinášanie obetných darov

– Predpísaná téma spevu podľa OCM, GR: S úprimným srdcom ti chcem ďakovať, Pane. Preukáž dobro svojmu služobníkovi a budem žiť a tvoje slová zachovám. Oživ ma podľa svojho slova, Pane. (Ž 119, 7a. 17. 25b) Podľa GS: Vymôž mi právo a ujmí sa môjho sporu, lebo si mocný, Pane. (Ž 43 1-2a) Odporúčané verše: Ž 22.

Bože, vymôž mi právo (Adamko), [www.spevník.sk/doc/nt-bozevymozmipravo.pdf](http://www.spevník.sk/doc/nt-bozevymozmipravo.pdf), antifóna so žalmom, 1hl., organ, podľa GS

Bože, vymôž mi právo (Šurin), ADP, č. 4, antifóna so žalmom, 1hl., organ, podľa GS

Budem oslavovať teba (S. M. Kristiána), [www.spevník.sk/doc/nt-budemoslavovatteba.pdf](http://www.spevník.sk/doc/nt-budemoslavovatteba.pdf), antifóna s veršami, 1hl., organ, podľa OCM, GR

Confitemini Domino (Berthier), SMT, č. 16, 1-4hl., nástrojové sprievody ad lib., podľa OCM, GR

Confitebor tibi (gregorián), GR, s. 123, antifóna, 1hl., podľa OCM

Iudica causam meam (gregorián), GS, s. 112-113, antifóna so žalmom, 1hl., podľa GS

### Spev na prijímanie

– Predpísaná téma spevu podľa OCM I, GR I, v roku A, aj v rokoch B a C, ak sa číta evanjelium o Lazárovi: Keď Pán videl, ako Lazárove sestry pri hrobe plačú, zaslzil. Potom zvolal: Lazár, poď von. A mŕtvy vyšiel; nohy a ruky mal ovinuté plátnom. (Jn 11, 33. 35. 43-44) Podľa RM I, v roku A, aj v rokoch B a C, ak sa číta evanjelium o Lazárovi: Kto verí vo mňa, bude žiť, aj keď umrie. A nik, kto žije a verí vo mňa, nezomrie naveky. (Jn 11, 26) Podľa RM III, v roku B, ak sa číta evanjelium o zrne: Ak pšeničné zrno nepadne do zeme a neodumrie, ostane samo; ale ak odumrie, prinesie veľkú úrodu. (Jn 12, 24-25) Podľa OCM III, GR III, v roku B, ak sa číta evanjelium o zrne: Ak mi niekto slúži, nech ma nasleduje. A kde som ja, tam bude aj môj služobník. (Jn 12, 26) Podľa GS: Otče, ak ma nemôže minúť tento kalich bez toho, že by som z neho pil, nech sa stane tvoja vôľa. (Mt 26, 42) Odporúčané verše v roku A: Ž 130, v roku B: Ž 17; alebo Ž 116.

Ježiš Kristus, buď pochválen' - Zošli, Bože (Matzenauer - Mathulay), JKS, č. 482/2, pieseň, 1hl., organ, v roku B, ak číta evanjelium o zrne, podľa RM III Keď si prijal (Adamko), antifóna so žalmom, 1hl., organ, podľa GS

Pán Ježiš sa modlil (Katarína vl.), LS III, s. 13, antifóna, 1hl., organ, podľa GS

Zachovať nás v každej dobe - Nech moc (CC), JKS, č. 483/(1-2), pieseň, 1hl., organ, v roku B, ak číta evanjelium o zrne, podľa RM III

In monte Oliveti (Bruckner, Croce, Garcia, Ingegneri, Lasso, Martini, Naujalis, Pacchioni, Paminger, Quick, Schubert, Zielenski, ann.), podľa GS

Na hore Olivovej (la-us), AT 1/1999, hymnus, 1hl., organ, podľa GS

Pater mi (Soriano), tbb, podľa GS

Pater, si non potest (gregorián), GS, s. 113-114, antifóna so žalmom, 1hl., podľa GS

Qui mihi ministrat (gregorián), GR, s. 124, antifóna so žalmom, 1hl., v roku B, ak sa číta evanjelium o zrne, podľa OCM III

Videns Dominus (gregorián), GR, s. 124, antifóna so žalmom, 1hl., v roku A, aj v rokoch B a C, ak sa číta evanjelium o Lazárovi, podľa OCM I

### Kvetná nedeľa čiže Nedeľa utrpenia Pána

Hlavná téma omše: umučenie Ježiša Krista (Mk 14, 1-15. 47)

### Procesiové spevy všeobecne (IN, OF alebo CO)

– Na OF a CO možno použiť všetok repertoár na tému utrpenie Pána.

### Počas príchodu kňaza na určené miesto

– Predpísaná téma spevu podľa OCM, GR, GS, RM: Hosanna Synovi Dávidovmu! Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom: Kráľ Izraela. Hosanna na výsostiach! (Mt 21, 9) Odporúčané verše: Ž 118.

Ježiš Kristus slávnne vchádza (Schneider-Trnavský), JKS, č. 182, pieseň, 1hl., organ, podľa OCM, GR, GS, RM

Kráľ neba (Matzenauer - Mathulay), JKS, č. 183, pieseň, 1hl., organ, podľa OCM, GR, GS, RM

Umučenie drahého - Ježiš Kristus (ann.), JKS, č. 176a/(2), 3-4, pieseň, 1hl., organ, podľa OCM, GR, GS, RM

Hosanna Synovi Dávidovmu (la-us), LS III, s. 9, antifóna, 1-3hl., organ, podľa OCM, GR, GS, RM

Hosanna filio David (gregorián), GR, s. 137-138, tiež GS, s. 115-116, antifóna so žalmom, 1hl., podľa OCM, RM

Hosanna filio David (Schubert, Victoria), podľa OCM, GR, GS, RM

Umučenie drahého - Ježiš Kristus (ann.), JKS, č. 176b/(2), 3-4, pieseň, 4hl. zbor, podľa OCM, GR, GS, RM

### Procesia do kostola a k oltáru

– Predpísaná téma spevu podľa OCM I-II, GR I-II, GS I-II, RM I-II: Jeruzalemské deti s olivovými ratolesťami v rukách išli v ústrety Ježišovi, [prestierali na cestu rúcha] a nadšene volali: Hosanna na výsostiach! Podľa OCM III, GR III, GS III, RM III: Hymnus Krista Kráľa (text pozri v GR, GS, RM). Podľa GS: Hosanna na výsostiach; požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom. Podľa OCM IV, GR IV, RM IV: Keď Pán vchádzal do Svätého mesta (celý text pozri v GR, RM). Odporúčané verše: Ž 24 alebo Ž 47 alebo Ž 118.

Bud' sláva (la-us), LS III, s. 11, hymnus Krista Kráľa, 1hl., organ, podľa OCM III, GR III, GS III, RM III

Ježiš Kristus slávne vchádza (Schneider-Trnavský), JKS, č. 182, pieseň, 1hl., organ, podľa OCM I-II, IV, GR I-II, IV, GS I-II, IV, RM I-II, IV

Kráľ neba (Matzenauer - Mathulay), JKS, č. 183/1, 3-4, pieseň, 1hl., organ, podľa OCM I-II, IV, GR I-II, IV, GS I-II, IV, RM I-II, IV

Kriste, Kráľu (Schneider-Trnavský), JKS, č. 184, pieseň, 1hl., organ, podľa OCM I-II, IV, GR I-II, IV, GS I-II, IV, RM I-II, IV

Pán Ježiš ticho sedí (Tomáš op.), LS III, s. 10, pieseň, 1hl., organ, podľa OCM I-II, IV, GR I-II, IV, GS I-II, IV, RM I-II, IV

Benedictus (rôzne zhudobnenia, samostatné skladby alebo druhé časti Sanctus-u z figurálnych omší), zbor, príp. nástroje, podľa GS

Gloria, laus et honor (gregorián), GR, s. 141-143, tiež GS, s. 119-121, hymnus Krista Kráľa, 1hl., podľa OCM, RM

Hosanna in excelsis (gregorián), GS, s. 121-122, antifóna so žalmom pri vstupe do kostola, 1hl.

Ingrediente Domino (gregorián), GR, s. 143, responzórium pri vstupe do kostola, 1hl., podľa OCM, RM

Pueri Hebraeorum portantes (gregorián), OCM, s. 41-42, tiež GR, s. 138-139, tiež GS, s. 116-117, antifóna so žalmom, 1hl., podľa OCM, RM

Pueri Hebraeorum vestimenta (gregorián), OCM, s. 43-44, tiež GR, s. 140-141, tiež GS, s. 118-119, antifóna so žalmom, 1hl., podľa OCM, RM

### Úvodný spev v prípade jednoduchého vstupu

– Predpísaná téma spevu podľa MR, RM: Šesť dní pred Veľkou nocou, keď Ježiš prichádzal do Jeruzalema, išli mu v ústrety deti s palmovými ratolesťami v rukách a nadšene volali: Hosanna na výsostiach! Požehnaný, ktorý prináša milosrdenstvo a spásu. Odporúčané verše: Žalm 24.

Kráľ neba (Matzenauer - Mathulay), JKS, č. 183/1, 3-4, pieseň, 1hl., organ, podľa MR, RM

Kriste, Kráľu (Schneider-Trnavský), JKS, č. 184/1, 6, pieseň, 1hl., organ, podľa MR, RM

### Spev na prinášanie obetných darov

– Predpísaná téma spevu podľa OCM, GR: Potupa mi zlomila srdce a ochabol som. Čakal som, že dakto bude mať so mnou súcit, no takého som nestretol; čakal som, že dakto ma poteší, ale taký sa nenašiel. Do jedla mi dali žlče, a keď som bol smädný, napojili ma octom. (Ž 69, 21-22) Podľa GS: Vymôž mi právo a ujmí sa môjho sporu, lebo si mocný, Pane. (Ž 43 1-2a) Odporúčané verše: Ž 22.

Bože, vymôž mi právo (Adamko), antifóna so žalmom, 1hl., organ, podľa GS

Bože, vymôž mi právo (Šurin), ADP, č. 4, antifóna so žalmom, 1hl., organ, podľa GS

Ústa vyprahnuté (Adamko), [www.spevník.sk/doc/nt-ustavyprahnute.pdf](http://www.spevník.sk/doc/nt-ustavyprahnute.pdf), antifóna so žalmom, 1hl., organ, podľa OCM, GR

Deus, Deus meus (Partheymüller), tttbb, podľa GS  
Improperium exspectavit (gregorián), GR, s. 148-149, antifóna, 1hl., podľa OCM

Improperium exspectavit (Canniciari, Lasso, Palestrina, Ravanello, Witt, Zucchini), podľa OCM, GR

Iudica causam meam (gregorián), GS, s. 112-113, antifóna so žalmom, 1hl., podľa GS

### Spev na prijímanie

– Predpísaná téma spevu podľa OCM, GR, GS, RM: [Pán Ježiš sa modlil:] Otče, ak ma nemôže minúť tento kalich bez toho, že by som z neho pil, nech sa stane tvoja vôľa. (Mt 26, 42) Odporúčané verše: Ž 22 alebo Ž 116.

Keď si prijal (Adamko), [www.spevník.sk/doc/nt-ked-siprijal.pdf](http://www.spevník.sk/doc/nt-ked-siprijal.pdf), antifóna so žalmom, 1hl., organ, podľa OCM, GR, GS, RM

Pán Ježiš sa modlil (Katarína vl.), LS III, s. 13, antifóna, 1hl., organ, podľa OCM, GR, GS, RM

In monte Oliveti (Bruckner, Croce, Garcia, Ingegneri, Lasso, Martini, Naujalis, Pacchioni, Paminger, Quick, Schubert, Zielenski, ann.), podľa OCM, GR, GS, RM

Na hore Olivovej (la-us), AT 1/1999, hymnus, 1hl., organ, podľa OCM, GR, RM, GS

Pater mi (Soriano), tttbb, podľa OCM, GR, GS, RM

Pater, si non potest (gregorián), GR, s. 149, tiež GS, s. 113-114, antifóna so žalmom, 1hl., podľa OCM, RM

Zostavil: Rastislav Podpera



## Spomienka na Lászlóa Dobszayho

26. augusta 2011 po dlhej chorobe umrel vo veku 76 rokov veľikán maďarskej cirkevnej hudby a hudobnej vedy, László Dobszay. Jeho meno je známe po celom svete. Bol rozhodujúcou postavou maďarského hudobného života a kultúrneho života vôbec. Zjednotil v sebe ideál vedca a umelca. Mal nesmierne zásluhy v oblasti hudobnej histórie, cirkevnej hudby, etnomuzikológie a hudobnej vedy. Bol profesorom a znovuzakladateľom Katedry cirkev-

zakladateľov priamo zo stredovekých kódexov. Mal veľkú zásluhu napr. na prezentovaní uhorského chorálneho dialektu. Profesor Dobszay založil medzinárodnú dielňu pre výskum stredovekej hudby International Musicological Society Study Group. Obnovil maďarskú liturgickú hudbu, jeho zásluhou vznikol veľký počet schól pri jednotlivých kostoloch. Hudobný skladateľ Zoltán Jeney napísal o ňom vo svojom nekrológu: „Bol nielen jedinečne univerzálnym

hudobníkom, ale aj intelektom, ktorý presahoval aj najlepších mysliteľov svojej doby.“

Jeho životné dielo je tak obrovské a rozvetvené, že jeho hĺbku a šírku pochopia možno až ďalšie generácie. Bol ideálnym pedagógom – učenie ho sprevádzalo po celý život, od najnižšieho stupňa až po vedenie doktorandov. Svojim študentom dával celoživotný program, založený na pevných morálnych



nej hudby na Univerzite hudobného umenia F. Liszta v Budapešti, predsedom Széchenyiho Literárnej a umeleckej akadémie. Mal rozhodujúcu úlohu pri odkrývaní a sumarizovaní uhorských hudobných pamiatok zo stredoveku. Popri Janke Szendrei bol spoluzakladateľom a zbormajstrom medzinárodne uznávaného súboru Schola Hungarica, s ktorým za 42 rokov existencie nahral množstvo platní. Tento súbor bol charakteristický tým, že spieval prepisy

základoch. Bol prísny, nekompromisný a úprimný – práve preto mal aj veľa nepriateľov. Nebál sa vyjadrovať aj k verejným témam. Jeho publikačná činnosť je obrovská – cez svoje knihy a články učil aj tých, ktorí nemali to šťastie zažiť ho „naživo“.

Na uverejnenie svojich článkov v slovenčine mi dal súhlas pár mesiacov pred svojou smrťou.

*Diána Marosz*

# SUMMARY

## NEW ORGAN IN MUSIKVEREIN MÁRIA PLŠEKOVÁ

In the article the author deals with the recently finished organ in Musikverein, the so-called Golden Hall of Vienna philharmonics. After a brief outline of the evening celebration of the new instrument inspection and the opening concert she writes about organs, installed in the hall in the past, and mainly about the sound and technical specifications of the instrument. Martin Haselböck titled this organ to be the "Ferrari among organs." This 86-stop "looker" has mechanical as well as electric action. Mechanical playing console from walnut wood is placed up, in the middle of the prospect and superficially identical mobile electric playing console (black enamel to suit to concert grand piano) can be placed on the stage according to circumstances and need. Plšeková goes on and states that the building of the new organ in Musikverein has an eminent significance for the Society of Music Friends and for many other proud Vienna people hungry for music. Their interest and enthusiasm was particularly visible in the way the project was financed. One third of the instrument's price was collected from the members of the Society of Music Friends and all concert visitors in Musikverein who for the last year came here for the concert. Part of the ticket price was determined directly for the new organ in this hall. According to the author it is astounding, admirable and almost unbelievable that two thirds of the whole sum were donated by one benefactor! The new Rieger's opus belongs to extraordinary instruments which will meet the desires of almost every organist. All these informa-

tion give us hope that the same company will soon finish another excellent organ in other city on beautiful blue Danube. In Bratislava Reduta Hall.

## GREGORIAN ALIVE LÁSZLÓ DOBSZAY

Here the author of the article on the basis of historical background of Gregorian chant tries to suggest a way how to get this singing back to our churches. He claims that the authentic form of liturgical life is not possible without fostering the Gregorian singing. At the beginning he names several characteristics of the Gregorian that significantly influenced the relationship of the Church towards it. Analytically, he attempts to identify three attitudes of church musicians as well as simple faithful to Gregorian chant and consequently solves the most painful issue of its liturgical-musical usage – the tension between the Latin and native language in liturgical singings. He also appeals to the form variety of the chant and mainly on some kind of model melodic structures, that can be identified not only in psalm tones and recitation formulas, but also in antiphons, hymns, etc. Dobszay literally states that "if we know the models, it is easy to adopt individual pieces." But the author goes on and does not exclude adaptation of Gregorian chant to liturgical need, even by making use of mother tongue: "There is smaller difference between antiphons sung in Latin or in native language than between the introit and Missa de Angelis." At the end of the article as a solution the author offers a several levels plan of gradual reviviscence of Gregorian tradition in liturgy even in smaller parishes.

## HYMNALS BY ŠTEFAN JANOVČÍK JANA HADRYOVÁ

In the following continuation of the study on the life and work of an important Slovak editor and author of hymnals Stefan Janovcsik the authors aims her attention at the description and comparison of his other published works, mainly hymnals *Requiem aeternam*, *Little Alleluia*, *Little Hymnbook Alleluia*, *Alleluia, a prayer, instructive and singing book with notes (tunes) for a catholic Christian*, *Middle Alleluia*, *Raphael and Lord*, *Stay with us*, for it is nearly evening and other publications. According to the author his cardinal work is "Alleluia" hymnal. A book for organists from 1917. An extraordinary place in Janovcsik's work belongs to his little work *A sacristan in catholic church*, a publication for "sacristans, organists and those who take part in venerable celebration of liturgy".

At the end of the paper the author generally evaluates the personality of Stefan Janovcsik. She particularly appeals to the fact that he showed his skillfulness not only on liturgical field. He made use of his experience in foundation of societies or fellowships, or some form of business making in works where he deals with legal and economical issues. Although, as an author he is not mentioned in such contexts as famous names of that period are, for example Chladek, Egry and others, the work he devoted himself to contributed to upraising the musical side of liturgy as well as morality of the faithful. He seemed to be an ambitious and strong-willed man with big sense for responsibility.

*Translated by Matej Bartoš*